

İlk Uygarlıklar - I

1. Yapılan çalışmalarda Yarımburgaz'da Paleolitik Çağ'a ait önemli belgelerin bulunduğu kanıtlanmıştır. Elde edilen veriler Yarımburgaz'ın şimdilik Türkiye'nin bugün için bilinen en eski yerleşim yeri olduğunu ortaya koymaktadır.
CEVAP B
2. İlk defa Neolitik Dönem'de tapınak gibi büyük iş gücü gerektiren anıtsal özel yapılar inşa edilmiştir. Urfa'daki Göbeklitepe dünyanın ilk tapınağı kabul edilir.
CEVAP B
3. İlk Tunç Çağı'nda megaron olarak tarif edilen yapılar ortaya çıkmıştır. Megaron, Anadolu'da İlk Tunç Çağı'nda yaygın olarak inşa edilen ve iki odadan oluşan ev tipidir.
CEVAP C
4. Orta Tunç Çağı başında, Yukarı Mezopotamya'daki Asurluların ticaret amacıyla Anadolu'da kurdukları koloniler (Assur Ticaret Kolonileri) vasıtasıyla Anadolu'ya giren yazı (MÖ 1950'ler) ile Anadolu tarih öncesi çağları son bulur ve tarih çağları başlar. Diğer seçeneklerde verilen bilgiler Neolitik Dönem ile ilgilidir.
CEVAP B
5. Tarih öncesinde yazı kullanılmadığı için toplumların başından geçen olayların ne olduğu hakkında bilgiler çok azdır. Bu nedenler tarih öncesi dönem devirlere ayrılırken toplumların kullandıkları araç ve gereçlerin niteliğine dikkat edilmiş, tarih öncesi bu nedenle taş, toprak ve madden olarak üç aşamada incelenmiştir.
CEVAP B
6. Eski Taş (Paleolitik) Çağı (MÖ 600.000 - 10.000): Günümüze ulaşmış en eski taş aletler ile tanımlanan Eski Taş ya da Yontma Taş Çağı (Paleolitik Çağ), insanın doğada hazır bulduklarını kullandığı, tükettiği ve göçebe yaşadığı aşamadır. Yüz binlerce yıl süren bu dönem insanlık tarihinin en uzun dönemidir.
CEVAP A
7. Türkiye'de Antalya Beldibi, Öküzini, Ankara Macunçay, Göller Yöresi Baradiz, Samsun'da Tekkeköy mağaraları Mezolitik Dönem'i aydınlatan merkezlerdir.
CEVAP E
8. Yeni Taş (Neolitik - Cilalı Taş) Çağı (MÖ 8000- 5500): Bu dönemde insanlar, ovalara ve su kenarlarına inmişler, toprağı işlemeye başlayarak tarımsal üretime geçmişlerdir. Böylelikle insanoğlunun ilk kez yaşam şekli değişmiştir. İlk kez köylerin kurulduğu bu dönemde insanlar kendilerine ağaç dallarından ve kamışlardan kulübeler yapmışlardır. Bu çağda insanlar, yiyecek ve içeceklerini saklamak için kilden küp, çanak, çömlek yapmışlardır. Bitki liflerinden elbise dikmişlerdir. Köpek, at, koyun, keçi, sığır gibi hayvanları evcilleştirmiştir. İlk defa bu dönemde tapınak gibi büyük işgücü gerektiren anıtsal özel yapılar inşa edilmiştir. Kilden ve taştan yapılmış figürin adı verilen küçük heykeller yapmışlardır. Ölümlerini yaşadıkları evlerin tabanına gömmüşlerdir. İlk resim sanatı Paleolitik Dönem'de ortaya çıkmıştır.
CEVAP C
9. İlk defa Neolitik Dönem'de tapınak gibi büyük işgücü gerektiren anıtsal özel yapılar inşa edilmiştir. Şanlıurfa'da bulunan Göbeklitepe höyüğünde bulunan tapınak kalıntıları bu döneme aittir, dünyanın bilinen en eski kült yapılar topluluğudur.
CEVAP B

İlk Uygarlıklar - I

10. İnsanların ilk buldukları ve kullandıkları maden bakırdır. Bakırın tabiatı bol bulunması ve kolay işlenir olmasından dolayı bu madenden silah, günlük kullanıma yönelik kap kacak yapılmıştır. Bakır madeni kullanımı öğrenen toplumlar bir süre malzeme yapımında taşı kullanmayı devam ettirmişlerdir. Bu nedenle Taş-Bakır adı verilen Kalkolitik Devir ortaya çıkmıştır.

CEVAP C

11. Yeni Taş Çağı'na ait ilk buluntular Ön Asya'da ortaya çıkmıştır. Diyarbakır Çayönü, Konya Çatalhöyük, Gaziantep Sakçagözü Yeni Taş Çağı'nı aydınlatan merkezlerdir. Çayönü Türkiye'de bilinen ilk köy yerleşmesi olarak kabul edilir. Çatalhöyük ise insanlık tarihinin ilk şehir yerleşmesi olarak kabul edilir.

CEVAP E

12. Bugünkü Antalya ilinin kuzey kesimlerine ilk çağlarda ırklar ülkesi anlamına gelen Pamfilya adı verilmiştir.

CEVAP A

13. **Paflagonya:** Bugünkü Samsun ilinin batı tarafları Sinop'un bulunduğu coğrafyaya verilen isimdir. Karya: Milet bölgesine verilen isimdir.

Misya: Marmara'nın güneyi ile Ege Bölgesi'nin kuzeyinde kalan bölgeye verilen isimdir.

Pisidya: Burdur bölgesine verilen isimdir.

Sparta: Antik Yunan şehir devletlerinden biridir.

CEVAP E

14. Holosen Buzul Devri'nin bitmesiyle başlayan dönemdir. Buna göre Paleolitik ve Mezolitik devirleri Holosen Çağı içerisinde gösterilemez.

CEVAP C

15. Türk ve Anadolu tarihini araştırmak amacıyla Atatürk'ün nezareti doğrultusunda 1935 yılında Alacahöyük bölgesinde yapılan kazılar sonucunda Hatti uygarlığına ait güneş kursları, altın kupalar ve heykelcikler bulunmuştur.

CEVAP C

16. Tarih, yazıyla başlatılır. Yazı sayesinde tarihin kaydının tutulmaya başlaması, bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Buna göre yazının keşfinden sonrası tarihî dönemler, yazının keşfinden önceki zamanlarsa tarih öncesi (pre-historya) olarak adlandırılır.

CEVAP D

17. Üç Çağ sistemi, tarih öncesi ve erken tarihî çağların, araç gereç yapımında kullanılan ham maddeleri esas alarak üç evreye bölünmesidir. Bu üç evre şöyle adlandırılmaktadır: Taş Çağı, Tunç Çağı, Demir Çağı.

CEVAP E

18. Paleolitik (Eski Taş) Çağ, insan elinden çıkan ilk ürünler olan taş aletlerin yapıldığı çağdır. Paleolitik Çağ insanların teknolojileri, çakmak taşı ve diğer işlenebilir taşlardan, ayrıca hayvan kemikleri ve boynuzlardan yapılan aletlerden ibarettir. Paleolitik Çağ'ın sonuna doğru çok daha ince işçilik gösteren ve pek çok farklı iş için üretilmiş aletler gelişmiştir. Ayrıca yine bu son dönemlerde ilk sanat ürünleri ortaya çıkmıştır. İnsanlar mağara duvarlarına resimler çizmiş, küçük heykelcikler ve takılar yapmışlardır. Paleolitik Çağ insanları, avcılık ve besin toplayıcılığı ile geçinen göçebe topluluklardır. Bu topluluklar, sadece geçici konak yerlerinde ikamet etmişlerdir. Bu konak yerleri genellikle doğal olarak korunaklı mağaralar ve kaya altı sığınaklarıdır.

CEVAP E

19. Paleolitik Çağ üç evreye ayrılmaktadır: Alt Paleolitik, Orta Paleolitik ve Üst Paleolitik. Alt Paleolitik, günümüzden yaklaşık 2.5 milyon yıl ilâ 200 bin yıl öncesini kapsayan dönemdir. Bu dönemde homo habilis, homo erectus ve ilk insanlar yaşamışlardır. Homo habilisler taş aletler yapmışlardır ve bu nedenle ilk insan türü olarak kabul edilmektedirler. Homo habilis "becerikli insan" anlamına gelmektedir.

CEVAP A

İlk Uygarlıklar - II

1. Alt Paleolitik Dönem'de yaşamış homo erectus, günümüzden 1.9 milyon yıl öncesinden 100 bin yıl öncesine kadar Afrika, Asya ve Avrupa'da yaşamış bir insan türüdür. Fosiller Afrika'da, Çin'de, Endonezya'nın Java Adası'nda, Fransa'da ve İspanya'da bulunmuştur. Homo erectuslara özgü çok önemli bir yenilik de ateşin insanlar tarafından bilinçli olarak kullanılmaya başlanmasıdır. En eski ateş izleri, yaklaşık 1.5 milyon yıllıktır ve Afrika'da bulunmuştur.
CEVAP B
2. Ölü gömme davranışının gelişmesi, Neandertallerin yaşamı ve ölümü düşündükleri, ölüme bir anlam yükledikleri ve ölen soydaşlarına özen gösterdiklerini göstermektedir. Ölümle kurulan bu bağ, insanlık tarihinde ilk kez Neandertallerle birlikte ortaya çıkmış ve bundan sonra da hep var olmuştur.
CEVAP E
3. Üst Paleolitik Dönem günümüzden yaklaşık 40 bin ilâ 12 bin yıl önceki dönemdir. Bu dönemde homo sapiensler yaşamıştır. Homo sapiens son insan türü, yani modern insandır. Bugün dünya üzerinde yaşayan bütün insanlar bu türün üyesidirler.
CEVAP A
4. Mezolitik Çağ'da insanlar, buzulların erimesiyle açılan yeni alanlara doğru yayılmışlar ve avcıtoplayıcılık geçim biçimi olmaya devam etmiştir. Özellikle nehirlerde ve genişleyen sulak alanların kıyılarında balıkçılık gelişmiştir. Besin kaynaklarının bol olduğu su kenarlarında sabit, kalıcı yerleşimler kurulmuştur; böylece bu dönemde yerleşik yaşam başlamıştır. Mezolitik Çağ yerleşimleri, daha çok nehir ve göl kenarlarında bulunan küçük köyler şeklindedir. Bu çağa özgü alet teknolojisine mikrolit adı verilir. Mikrolit; genellikle 3 cm'den daha ufak boyutlu; üçgen, trapez, dikdörtgen ve kare biçimli olabilen küçük taş aletlerdir. Alet yapımında kullanılan ham madde genellikle çakmak taşı ve obsidyendir.
CEVAP D
5. Taş Çağı'nın sonuncusu olan Neolitik Çağ (Yeni Taş Çağı) bazen Cilalı Taş Çağı olarak da adlandırılmaktadır. Ancak Neolitik Çağ'da yaşanan kültürel gelişmeler, taş aletlerdeki yeniliklerden çok daha fazlasıdır. Bu çağda tarım keşfedilmiş ve hayvanlar evcilleştirilmiştir. Neolitik Çağ'daki diğer bir yenilik çanak çömlek yapımının başlamasıdır.
CEVAP E
6. Tarımın geliştiği ilk yer, Orta Doğu'da verimli hilal adı verilen bölgedir. Yeni araştırmalar, ilk defa tarıma alınan buğdayın ana vatanının Urfa ve Diyarbakır arasındaki Karacadağ olduğunu ortaya koymaktadır. Tarım, Orta Doğu'da yaklaşık günümüzden 10.000 yıl önce, Güneydoğu Asya'da günümüzden 8000 yıl önce ve Orta Amerika'da ise günümüzden 5000 yıl önce başlamıştır.
CEVAP E
7. Doğu Akdeniz, Kuzey Suriye, Kuzey Mezopotamya ve Güneydoğu Anadolu'daki yoğun tahıl toplayıcılığına dayalı Epipaleolitik yerleşimler, yavaş yavaş tarımsal üretime geçerek Neolitik yerleşimlerine dönüşmüştür. Filistin'de Jeriko ve Jarmo, Suriye'de Mureybet, Anadolu'da Çayönü (Diyarbakır), Hallan Çemi (Batman), Nevalı Çori (Urfa) ve Göbekli Tepe (Urfa) verimli hilal üzerinde bulunan Neolitik köy yerleşimlerinin en önemlileridir. Verimli Hilal; Filistin'den başlayarak Batı ve Kuzey Suriye'yi, Kuzey Mezopotamya'yı, Diyarbakır, Urfa ve Dicle Nehri'nin doğusunda kalan Zagros Dağlarının batı eteklerini kapsayan bölgedir.
CEVAP B
8. Neolitik Çağ, üretici ekonomiye geçişin çağıdır. Gordon Childe, insanlık tarihindeki en önemli gelişmenin, yiyecek üretiminin başlaması olduğunu öne sürmüştür ve bu nedenle tarımın keşfini bir devrim olarak nitelendirmiştir. Bu yüzden bu çağdaki gelişmeler Neolitik Devrim olarak da anılır.
CEVAP A
9. Neolitik Çağ'da tarımdan hemen sonra gerçekleşen en önemli yenilik, hayvanların evcilleştirilmesidir. Köpek daha Mezolitik Çağ'da evcilleştirilmiştir. Bu nedenle köpek, evcilleştirilen ilk hayvan olma özelliğine sahiptir. Neolitik Çağ'da ise beslenme amaçlı olarak koyun, keçi, domuz ve sığır evcilleştirilmiştir. İnsanlar, evcilleştirdikleri hayvanların sütünden ve yününden de faydalanmışlardır. Evcilleştirme süreci, daha çok süt, daha kaliteli yün, daha fazla et veren ve kolay evcilleşebilen uysal hayvanların seçilmesi ve üretilmesiyle gerçekleşmiştir.
CEVAP C

İlk Uygarlıklar - II

10. Kalkolitik Çağ (Bakır Çağı), yaklaşık olarak İÖ 5.500/5.000 yıllarında başlar ve Tunç Çağı'nın başlaması ile birlikte, İÖ 3500'lerde sona erer. Erken, Orta ve Son Kalkolitik olarak üç evreye ayrılmaktadır. Bu evreler Mezopotamya'da Halaf, Ubeyd ve Uruk kültürleri olarak da adlandırılmaktadır.

CEVAP A

11. Doğal kaynaklarından elde edilen obsidyenin geniş bir coğrafyada ticaretinin yapıldığı görülmektedir. Uzun mesafeli ticarete konu olan ilk mal, obsidyendir. Özellikle İç Anadolu ile Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Toroslar ile Mezopotamya arasında yoğun biçimde obsidyen ticareti yapılmıştır.

CEVAP D

12. C. J. Thomsen 1836 yılında ilk defa teknolojik gelişime göre "Üç Çağ Sistemi"ni kurmuş böylece taş, tunç ve demir sıralaması günümüze kadar tarih öncesi arkeolojinin kronolojik sıralamasını oluşturmuştur.

CEVAP A

13. Bereketli hilal denilen coğrafya Anadolu'nun güneydoğusu ve Mezopotamya bölgesidir.

CEVAP D

14. Soruda verilen bilgide ilk insandan değil, ilk yerleşik hayattan bahsetmiştir. İlk insanların ortaya çıktığı dönem günümüzde milyonlarca yıl öncesine dayanmaktadır.

CEVAP A

15. Buzul Dönemi'nin hâkim olduğu ve avcılık-toplayıcılık yaşam tarzının devam ettiği dönem Paleolitik ve Mezolitik'tir. Bu dönemde insanlar obsidiyen ve mikrolit taştan yapılmış aletler kullanmıştır. Seramik ise Neolitik Dönem'e aittir.

CEVAP D

16. Paleolitik Dönem'de avcılık ve toplayıcılık hakimdi ve göçebe bir hayat vardı. Çatalhöyük göçebe hayatın yaşandığı döneme aittir değildir. Çatalhöyük ilk şehir yerleşmesidir ve Neolitik Dönem'e aittir.

CEVAP E

17. Neolitik Dönem Anadolu'da MÖ 8.500 - 5.800 yılları arasında yaşanmıştır. Yerleşik yaşama ve medeniyete ait ilk yerleşim merkezleri yazıdan önceki dönemde görülmektedir. Anadolu'da Göbeklitepe, Çatalhöyük ve Çayönü gibi yerleşim yerleri bu dönemi aydınlatan önemli yaşam bölgeleridir.

CEVAP E

18. Anadolu'da yazıdan önceki dönemi en iyi yansıtan yerleşim alanlarından bir diğeri ise Konya'nın Çumra ilçesi yakınlarında bulunan Çatalhöyük yerleşkesidir. Arkeolog J. Mellart tarafından ortaya çıkarılan "kent" oldukça iyi korunmuş yapılar topluluğundan meydana gelmektedir.

Çatalhöyük, Anadolu coğrafyasında 2000 yıldan fazla bir zamanda köy yaşamından kentsel hayata geçişin önemli bir kanıtıdır.

CEVAP D

19. Çayönü'nde, Yakın Doğu'daki köy yerleşmelerinin ilk örneği görülmektedir. Çayönü, bugün oldukça fakir bitki örtüsüyle çevrili olmasına karşın günümüzden yaklaşık 10 bin yıl önce dere kenarında bereketli bir ovaydı. Aynı zamanda zengin bitki örtüsü ve tahıl türünü barındıran Çayönü Ovası, avcılık için de ideal bir konumdaydı.

CEVAP A

20. Yazının icadından önce insanlar, toplumsal hafızalarını sözlü olarak kuşaktan kuşağa aktarmış ve bu yolla korumuştur. Eski Yunan'da mit ve efsane anlatıcıları, Türklerde ozan ve âşık, Afrika'da topluluğun en yaşlıları; bu aktarım görevini üstlenmiştir. Toplamlar, sözlü geleneklerini oluştururken çevrelerinde olup biten ve kendilerini etkileyen bütün olay ve unsurları kullanmıştır.

CEVAP E

21. C. J. Thomsen 1836 yılında ilk defa "Üç Çağ Sistemi"ni kurmuş böylece taş, tunç ve demir sıralaması günümüze kadar tarih öncesi arkeolojinin kronolojik sıralamasını oluşturmuştur. 1865 yılında J. Lubbock "Üç Çağ Sistemi"ni ayrıntılı bir şekilde yeniden ele almıştır. Buna göre Taş Çağı; Eski ve Yeni Taş Çağı yani Paleolitik ve Neolitik Çağ'a ayrılmıştır.

CEVAP C

22. İlk insanlar, doğa ile ilişkisinde basit teknik becerileri kullanmıştır. Gökyüzü olaylarının izlenmesi, kaydedilmesi ve yorumlanması; günümüz modern astronomi bilimine temel oluşturmuştur. Modern astronomideki matematiksel dayanaklar ilk defa Mezopotamya'da kullanılmıştır. Mezopotamya uygarlıkları, ziggurat adı verilen tapınaklarda gözlem yaparak gök biliminde bilimsel gözlem yöntemini keşfetmiş ve bilgileri tabloşturmuştur.

CEVAP A

İlk Uygarlıklar - III

1. Danimarkalı arkeolog Christian Jürge Thomsen, 1819'da Danimarka Ulusal Müzesi'ndeki eserleri sınıflandırırken ilk defa Üç Çağ Sistemini kullanmıştır. John Lubbock 1865'te, Prehistorik Çağlar adlı kitabında Taş Çağı'nı Paleolitik (Eskittaş) ve Neolitik (Yenitaş) olarak iki evreye ayırmıştır. Paleolitik Çağ: Alt, Orta ve Üst olarak üç alt evreye bölünmüştür. Daha sonra bu sınıflandırmaya Mezolitik (Ortataş Çağı) eklenmiştir. Böylece tarih öncesi ve erken tarihî çağlar, beş evreye bölünmüş olur: Paleolitik, Mezolitik, Neolitik, Tunç ve Demir Çağları. Bazı bölgelerde arkeolojik buluntular Neolitik ve Tunç Çağı arasına Kalkolitik (Bakır Çağı) evresinin eklenmesini gerektirmiştir. Paleolitik, Mezolitik, Neolitik ve Kalkolitik Çağlar; tarih öncesi yani yazıdan önceki çağları temsil eder.

CEVAP A

2. Tipoloji, pişmiş toprak kap kacaklar gibi maddi kültür ürünlerinin teknik ve üsluplarına bakarak yapıldıkları dönemin belirlenmesidir.

CEVAP D

3. Paleolitik Çağ üç evreye ayrılmaktadır: Alt Paleolitik, Orta Paleolitik ve Üst Paleolitik. Paleolitik Çağ, ilk yerleşimlerin ortaya çıkmaya başladığı Mezolitik veya Epipaleolitik Çağ'ın başlamasıyla sona erer.

CEVAP C

4. Alt Paleolitik, günümüzden yaklaşık 2.5 milyon yıl ilâ 200 bin yıl öncesini kapsayan dönemdir. Bu dönemde Homo habilis (ve Homo rudolfensis), Homo erectus (ve Homo ergaster) ve ilk insanlar yaşamışlardır.

CEVAP A

5. Homo erectuslara özgü çok önemli bir yenilik de ateşin insanlar tarafından bilinçli olarak kullanılmaya başlanmasıdır. En eski ateş izleri, yaklaşık 1.5 milyon yıllıktır ve Afrika'da bulunmuştur

CEVAP C

6. Neandertaller, ilk defa ölülerini gömmüş olan insanlardır. Ölümler, mezara anne karnındaki ceninin duruşuna benzer şekilde, bacakları karına doğru çekilmiş ve elleri çenenin altında birleştirilmiş bir biçimde yerleştirilmiştir. Ölümlerin yanına taş aletler ve şifalı bitkiler konmuştur. Ölü gömme davranışının gelişmesi, Neandertallerin yaşamı ve ölümü düşündükleri, ölüme bir anlam yükledikleri ve ölen soydaşlarına özen gösterdiklerini göstermektedir. Ölümle kurulan bu bağ, insanlık tarihinde ilk kez Neandertallerle birlikte ortaya çıkmış ve bundan sonra da hep var olmuştur.

CEVAP E

7. Üst paleolitik dönemde günümüzden yaklaşık 35 bin yıl öncesinden itibaren Avrupa'da, Afrika'da ve Avustralya'da insanlık tarihinin ilk sanatsal ürünleri ortaya çıkmıştır. Üst Paleolitik Dönem'de takılar ve süslenme davranışı da ortaya çıkmıştır. Köklerinden delinmiş hayvan dişleri; kemik, geyik boynuzu ve fil dişinden yapılmış dairesel, oval veya uzun delikli boncuklar süslenmek için kullanılmıştır.

CEVAP E

8. Paleolitik ve Neolitik arasında Orta Taş Çağı da denen bir geçiş evresi yaşanmıştır. Avrupa'da yaşanan Orta Taş Çağı'na Mezolitik, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'dekine ise Epipaleolitik adı verilir. Buzul Çağları'nın bitişiyle iklimde belirgin bir ısınma olmuş ve bunu diğer ekolojik değişimler izlemiştir. Mezolitik/Epipaleolitik Çağ'da yaşayan insanlar da bu yeni çevresel koşullara uyum sağlamışlardır. Bu çağ, geçici iskân yerlerindeki hayatın sona erdiği ve yerleşik yaşama doğru yönelimin gerçekleştiği bir geçiş evresidir.

CEVAP B

İlk Uygarlıklar - III

9. Epipaleolitik dönem günümüzden yaklaşık 12 bin yıl önce, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz çevresinde başlayan bu kültür evresi, bu bölgedeki Neolitik Çağ'a öncülük etmiştir. Buzul Çağları'nın bitişini izleyen dönemde, iklim ve bitki örtüsü Ortadoğu ve Doğu Akdeniz bölgesinde değişmiş, bu değişiklikler kültüre de yansımıştır. Bu bölgede sıcak ve yağışlı iklim, başta arpa ve buğday olmak üzere birçok yabani tahıl türünün bol miktarda yetişmesini sağlamıştır. Bu yabani tahıllar, insanlar için önemli bir besin kaynağı haline gelmiş, bunların toplanması ve depolanması ise yerleşik hayata geçmeyi zorunlu kılmıştır. İnsanların köylerinin çevresindeki yabani tahılları topladığı ve depoladığı bu yeni yaşam biçimi, tarımın keşfine doğru giden yolda atılan en önemli adım olmuştur.

CEVAP A

10. Natufyen, Epipaleolitik'in en önemli aşamasıdır. Doğu Akdeniz bölgesinde günümüzden 12 bin ilâ 10 bin yıl öncesinde yaşamış olan topluluklara özgü bir kültürel evredir. Natufyen'in en önemli özelliği, standartlaşmış yapılardan oluşan ilk düzenli köy yerleşimlerinin ortaya çıkmasıdır. Bu yerleşimlerin nüfusunun yaklaşık 200-300 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Bu kültürde insanlar ölümlerini oturdukları evlerin tabanlarına gömmüşlerdir. Bu âdet, evle kurulan duygusal bağın bir işareti olarak yorumlanabilir. Bu yerleşimler daha sonra Neolitik köylere dönüşmüştür.

CEVAP E

11. Taş Çağı'nın sonuncusu olan Neolitik Çağ (Yeni Taş Çağı) bazen Cilalı Taş Çağı olarak da adlandırılmaktadır. Ancak Neolitik Çağ'da yaşanan kültürel gelişmeler, taş aletlerdeki yeniliklerden çok daha fazlasıdır. Bu çağda tarım keşfedilmiş ve hayvanlar evcilleştirilmiştir. Neolitik Çağ, aslında başlangıç ve bitiş kesin tarihlerle sınırlanan bir dönem olmaktan çok tarımın başladığı ve hayvanların evcilleştirildiği bir kültür evresi olarak tanımlanabilir. Bu gelişmeler, dünyanın çeşitli yerlerinde farklı tarihlerde yaşanmıştır.

CEVAP C

12. Neolitik Çağ'daki önemli yeniliklerden biri de çanak çömlek yapımının başlamasıdır. Çanak çömlek yapımı Neolitik Çağ'ın ortalarında geliştiği için Neolitik Çağ iki evreye ayrılır: Çanak Çömleksiz Neolitik ve Çanak Çömlekli Neolitik. Çanak Çömleksiz Neolitik yerleşimleri, Epipaleolitik Çağ'a ait Natufyen yerleşimlerinin devamıdır. Bu yerleşimlerin bazılarında bu evrede de kısmen yabani tahıl toplayıcılığı ve avcılık devam etmiştir. Bu durum, bir geçiş döneminin yaşandığını göstermektedir.

CEVAP D

13. Tarımın geliştiği ilk yer, Orta Doğu'da verimli hilal adı verilen bölgedir. Yeni araştırmalar, ilk defa tarıma alınan buğdayın ana vatanının Urfa ve Diyarbakır arasındaki Karacadağ olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla beraber tarım, dünyanın başka yerlerinde, örneğin Amerika kıtasında ve Güneydoğu Asya'da birbirinden bağımsız olarak daha sonra başlamıştır. Filistin'de Jeriko ve Jarmo, Suriye'de Mureybet, Anadolu'da Çayönü (Diyarbakır), Hallan Çemi (Batman), Nevalı Çori (Urfa) ve Göbekli Tepe (Urfa) verimli hilal üzerinde bulunan Neolitik köy yerleşimlerinin en önemlileridir. Neolitik Çağ, üretici ekonomiye geçişin çağıdır.

CEVAP E

14. Gordon Childe, insanlık tarihindeki en önemli gelişmenin, yiyecek üretiminin başlaması olduğunu öne sürmüştür ve bu nedenle tarımın keşfini bir devrim olarak nitelendirmiştir. Bu yüzden bu çağdaki gelişmeler Neolitik Devrim olarak da anılır.

CEVAP A

15. Kalkolitik Çağ (Bakır Çağı), yaklaşık olarak İ.Ö. 5.500/5.000 yıllarında başlar ve Tunç Çağı'nın başlaması ile birlikte, İ.Ö. 3500'lerde sona erer. Erken Orta ve Son Kalkolitik olarak üç evreye ayrılmaktadır. Bu evreler Mezopotamya'da Halaf, Ubeyd ve Uruk kültürleri olarak da adlandırılmaktadır.

CEVAP B

İlk Uygarlıklar - III

16. Bir tolumun geçimini sağlayacak genişlikteki alana ekonomik çıkar bölgesi denilmiştir. Kalkolitik Çağ'ın en önemli özelliği, bu dönemde köylerin kentlere dönüşmesi ve tarımcı köy toplumlarından kent devletlerinin doğmasıdır. Bu dönemde bölgeler arasında sosyo-ekonomik açıdan bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. Dünya tarihinde ilk kez ekonomik çıkar bölgeleri oluşmuştur. Ekonomik merkez, doğal imkânların zengin olduğu bölgelerden, sulamalı tarım yapma imkânının bulunduğu Dicle ve Fırat arasındaki Mezopotamya bölgesine kaymıştır.
- CEVAP D
17. Sulu tarımın başlamasıyla birlikte ürün fazlası yani artı ürün de ortaya çıkmıştır. Bu artı ürün, bölgede büyük değişimlere neden olmuştur. Her şeyden önce bu artı ürünün üretimi için büyük bir organizasyon gerekmiştir. Üretimin planlanması, sulama kanallarının yapılmasında insanların çalıştırılması, elde edilen ürünün bir merkezde toplanarak depolanması ve elbette bu ürünün korunması gerekmiştir. Böylece tapınak ekonomisi adı verilen bir sistem, Kalkolitik Çağ'da kurumsallaşmıştır. Tapınak ekonomisinde üretilen ürün, dinî merkez olan tapınakta toplanır ve yeniden halka dağıtılır. Tapınağa getirilen ve dağıtılan ürünün kaydını, din adamları yani tapınağın rahipleri tutar. Bu sistemde ekonomi ve din iç içedir. Üretimi tapınaklar ve rahipler kontrol eder. Böylece toplumda net bir tabakalaşma ortaya çıkar. Üretenler ve üretimi kontrol edenler arasındaki ayrım çok belirgindir. Tapınak rahipleri, en üst tabakayı oluşturur.
- CEVAP D
18. Erken Hanedanlar Dönemi'nde (İ.Ö. 2900-2350) Sümerler, Güney Mezopotamya'da her biri bir kralın yönetimindeki kent devletlerinde yaşadılar. Bunların hepsi merkezî bir tapınak etrafında kurulmuştu ve etrafları bir sur ile çevrili idi. Çevresinde ise köyler bulunmaktaydı. Eridu, Uruk, Ur, Lagas, Kiş, Nippur, Umma gibi şehir devletleri arasında Uruk lider durumdaydı.
- CEVAP B
19. Ur-Nanşe'nin torunu Eannatum, Umma ile çatışmayı sürdürerek Umma'ya karşı zafer kazandı.
- Bunu kutlamak için Akkabalar Steli olarak adlandırılan ünlü kabartmayı yaptırdı.
- CEVAP C
20. Akkadlar, Sümerlerden farklı olarak kent devletlerinden ziyade Evren veya Dünya krallığı kavramını Mezopotamya'ya getirmiştir. Akdeniz'e kadar bütün Mezopotamya'ya hâkim olmuşlar ve ülkeyi merkezî sistem ile yönetmişlerdir. Akkad Hanedanı'nın kurucusu Kral I. Sargon'dur (İ.Ö. 2334-2279). Agade isimli bir başkent kuran Sargon kayıtlara göre 34 savaş yapmıştır. Doğuda Elam'a, kuzeyde Suriye, Lübnan ve Toroslar'a kadar yaptığı seferler onu ilk dünya hakimi yapmıştır.
- CEVAP D
21. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Sümerlere aittir. Eşnunna ise Amurrulara ait hukuk kurallarıdır.
- CEVAP E
22. Ziggurat, Sümerlerin mimariye kazandırdığı bir yapı tipidir. Birçok kentte, bir dizi platform ve üzerindeki tapınaktan oluşan ziggurat bulunmaktaydı. Platform üzerine yerleştirilmiş tapınak örnekleri, daha İ.Ö. 5000 yıllarında Eridu'da Obeyt Dönemi'nde görülmeye başlamıştır. Tam olarak ziggurat denebilecek yapılar III. Ur Sütalesi'nin ilk kralı Ur-Nammu (İ.Ö. 2112-2095) tarafından Ur, Uruk, Eridu ve Nippur'da yaptırılmıştı.
- CEVAP B
23. Seçeneklerde verilen destanların hepsi Antik Mezopotamya'ya aittir. Soruda anlatılan destan ise Yaradılış'tır.
- CEVAP A
24. Anadolu'da Paleolitik Çağ'ın en eski yerleşmeleri İstanbul'da Küçük Çekmece Gölü'nün 1.5 km kadar kuzeyinde yer alan Yarımburgaz Mağarası ile Antalya'nın 27 km kuzeybatısında, Şam Dağı'nın Akdeniz'e bakan yamaçlarında bulunan Karain Mağarası'dır.
- CEVAP C

İlk Uygarlıklar - IV

1. Batman ili Kozluk ilçesi yakınlarında yer alan Hallan Çemi Höyüğü, Neolitik Çağ'ın hiç bilinmeyen en erken evreleri konusunda yeni bilgiler sağlayan, Anadolu'nun bugüne kadar saptanmış en eski köyüdür.

CEVAP D

2. Geç Hitit Krallıkları/Beylikleri: Kargamış; Antakya ve Amuk Ovası dolaylarında Pattina (Unqi); Gaziantep ve güneyinde Sam'al; Kahramanmaraş ve dolaylarında Gurgum; Malatya ve çevresinde Melid; Adıyaman dolaylarında Kummuhu; Çukurova ve kuzeyinde Que ve Hilakku; Kayseri ve dolayları Tabal'dır.

CEVAP E

3. Antik çağda Torosların güneyi ile Yukarı Dicle bölgesinde Tuşhan (Üçtepe), Amedi (Diyarbakır) ve Tidu (Tepe) adlı üç eyalet merkezi kurmuş uygarlık Yeni Assur Krallığıdır.

CEVAP D

4. Urartu yazıtlarında Elazığ bölgesi Alzi, Tunceli bölgesi ise Huzana olarak adlandırılmaktadır. Geç Hitit krallıklarının bulunduğu bölgenin genel adı ise Hate ülkesi idi.

CEVAP C

5. Doğu Anadolu, Kafkasya ve Kuzey-batı İran'a egemen olarak bu bölgede ilk devleti kuranlar Urartulardır.

CEVAP A

6. Alacahöyük, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra başlatılan ilk Türk kazısıdır. Bu özelliğinin yanı sıra, ortaya çıkarılan zengin madeni mezar armağanları, dönemin toplumsal yapısını yansıtır. Kral mezarları olarak adlandırılan gömütlerde altın, gümüş, tunç gibi madenlerden yapılmış çeşitli silahlar, takılar, kaplar, heykelcikler, özel eşyalar, güneş kursları bulunmuştur.

CEVAP C

7. Urartuların inandığı, kutsadığı ve adlarına belirli dönemlerde kurban kestiği 79 tanrı, tanrıça ve tanrısal özellik bulunmaktadır. Bunlardan ilk üç sırayı Haldi, Teişeba ve Şivini paylaşır. Haldi, Urartuların baştanrısı idi.

CEVAP B

8. Anadolu'daki ilk çağ uygarlıkları hakkında en önemli ve ilk bilgiler Assurlulara aittir ve Assur dilinde yazılmıştır.

CEVAP D

9. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Urartu, Kuzey Suriye ve Assur ile diğer yandan batıda Batı Anadolu sahilleri ve Kıta Yunanistan ile siyasi ve kültürel ilişkiye giren Anadolu'nun ilk Demir Çağı kralı Frig kralı Midas'tır.

CEVAP E

10. Anadolu'da daha önce uygulanmayan tümülüs mezar geleneği, ilk kez Frigler tarafından Trakya ve Makedonya'dan Anadolu'ya getirilmiştir. Tümülüs: Kral ve soylu kişiler için yapılmış, çoğu kez altında ahşap ya da taştan bir mezar odası bulunan tepe şeklinde yığma toprak ya da taş mezar anıtı.

CEVAP B

İlk Uygarlıklar - IV

11. Ünlü tarih yazarı Herodotos'a göre Lidya'da üç hanedan hüküm sürdü. Bunlardan ilki Atyadlar, ikincisi Heraklidler (ya da Tylonidler), üçüncüsü ve sonuncusu Mermnadlardır.

CEVAP C

12. Medlerin Anadolu'ya ilerlemesinden sonra Türkiye topraklarının Trakya hariç batı yarısının en güçlü kralı olan Alyattes ile Doğu'nun hâkimi Med kralı Kyaksares tam beş yıl savaştılar. Fakat taraflar birbirlerine karşı bir üstünlük kuramadılar. Kızılırmak yakınlarında yapılan savaş sırasında meydana gelen güneş tutulması, her iki kral tarafından tanrının savaş istememesinin bir işareti olarak yorumlandı. Bu olay üzerine MÖ 585 yılında yapılan barış, evliliklerle kurulan akrabalık temelinde güçlendirildi.

CEVAP C

13. Frigleri yıkan ve Lidya ülkesini istila eden topluluk Kafkaslardan Anadolu'ya gelen Kimmerler'dir.

CEVAP B

14. Yaklaşık MÖ 1950 yıllarında, Mezopotamya'da yaşayan Assurlular Anadolu'nun önemli merkezlerinde Ticaret Kolonileri kurulmuşlardır. Bu kentlerden büyük birer ticaret merkezi halinde olanlar, karum (liman, rıhtım) adını almaktaydı. Daha küçük olanlara ise Wabartum (misafir, konuk) denirdi. Yerel Anadolu beyleri ya da kralları, Assurluların getirmiş oldukları ticari mallardan tatmin edici miktarda vergi aldıkları bu ticareti desteklemişlerdir. Bu şekilde Anadolu'nun değişik yerlerinde birçok kent zenginleşmiş ve güçlenmiştir. Bu süreç Anadolu'daki yerel krallık merkezlerinde yaşayanların Mezopotamya kültürü ile tanışmasını ve yazıyı tanımasını sağlamıştır.

CEVAP E

15. Anadolu'da ilk defa Boğazköy ve Kültepe'de bulunan Orta Tunç Çağına ait kil tabletler sayesinde dağların, nehirlerin, ovaların isimleri, yaşayan halkın kökeni, burada oluşturulan sistem ve ilişkilerin tarihi yazılabilmektedir.

CEVAP C

16. Hititlerin en önemli tanrıları fırtına tanrısı Teşup ve güneş tanrıçası Hepat'tır. Bunlar dışında Hititler çevre uygarlıkların tanrılarına da inanmışlardır. Bu nedenle Hititlerin başkenti olan Hattuşa'ya Bin Tanrılı Şehir denilmiştir.

CEVAP A

17. Anadolu'da olayları yıllara göre düzenleyip veren uygarlık Hititlerdir. Hititlerde ortaya çıkan bu tarih yazımına Anallar denilmiştir ve anallar yıllık şeklindedir. Anal, Hitit hükümdarlarının tanrılarına hesap vermek amacıyla yazdıkları yıllıklardır. Hitit kralları Anallarda, yaptıkları bütün savaş, barış vb. faaliyetlerini tarafsız bir şekilde anlatmışlardır. Bir nevi Hititlerin tanrılara hesap vermek için yazdıkları günlüğün ismidir.

CEVAP D

İlk Uygarlıklar - IV

18. İlk Tunç Çağı dönemine özgü önemli teknolojik gelişme, Anadolu'da çömlekçi çarkının kullanılmaya başlanmış olmasıdır. Bir başka teknolojik buluş ise kağını biçimindeki dört tekerlekli arabadır.

CEVAP A

19. Farklı etnik kökenli, farklı dillerin konuşulduğu Anadolu'da ilk siyasal birlik kurma çalışmasının başında, kökeni Orta Anadolu'da Kuşşara kentine dayanan Pithana oğlu Anitta (İ.Ö. 1750) yer almaktadır. Anitta, Neşa (Kültepe), Zalpa ve Hattuş (Boğazköy)'ü ele geçirdikten sonra Büyük Kral unvanını almıştır. Anitta, Neşa kentini kendine başkent yapmıştır. Kültepe (Neşa)'de bir sarayda bulunan tunç mızrak ucu üzerinde Kral Anitta'nın sarayı yazılıdır. Anitta, bölgede giderek güçlenip, Anadolu beyliklerini birer birer denetim altına alarak merkezî Hitit Devleti'nin temellerini atmıştır.

CEVAP C

20. Assur tehlikesi ve baskısı, birbirlerine komşu ve akraba olan feodal beylikleri aralarında Assur'a karşı güç birliği yapmaya yöneltmiştir. Etnik birliğin de sağladığı büyük avantajla kısa sürede beylikler arasında birleşme sağlanmış, önce Uruatri daha sonra Nairi feodal beylikler konfederasyonu oluşturularak Assur'a karşı büyük bir mücadele başlamış, sonuçta M.Ö. 9. yüzyılın ortalarında başkent Tuşpa (Van Kalesi ve Eski Van şehri) olmak üzere Van ovasında merkezî Urartu Krallığı kurulmuştur. Urartular Doğu Anadolu'da krallarının adını taşıyan birçok kale ile tarımı güçlendirmek üzere baraj, gölet, sulama kanalları inşa etmişlerdir.

CEVAP: D

21. Lidya kralı Kroisos'un zenginliği zamanla günümüzde de kullanılan bir deyim hâline gelmiştir. Eskiçağ'da çok zengin kişilere "Kroisos gibi zengin" denilmiştir. Kralın zenginliği doğu dünyasını da etkilemiş ve "Karun kadar zengin" deyimıyla Kroisos'un zenginliği ifade edilmiştir. Halk arasında Karun Hazinesi olarak adlandırılan eserler Uşak Arkeoloji müzesinde sergilenmektedir.

CEVAP D

22. Lidyalılar süvari olarak ünlüydüler. Herodotos onları "Asya'da yiğitlikte kimsenin bileğini bükemeyeceği savaşçılar" olarak tanımlar.

CEVAP A

23. İran topraklarında kurulan ilk devlet başkenti Susa şehri olan Elamlardır. Ancak Elam uygarlığı Mezopotamya ile paralel ilerlemiştir. Bölgede daha sonra Medler ve Persler kurulmuştur.

CEVAP A

24. Bugün Türkiye'deki antik kentlerde görülen anıtsal mimari eserlerinin büyük kısmı Roma Dönemi'ne aittir: Örneğin Side, Perge, Aspendos (üçü de Antalya ilinde), Ephesos (Efes), Pergamon (Bergama)'dakiler gibi.

CEVAP D

İlk Uygarlıklar - V

1. İlk devletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte uygarlığında başladığı kabul edilmektedir. Uygarlık tarihsel olarak devlet, üretim ve iş gücünün denetimi, toplumsal tabakalaşma, mesleki uzmanlaşma, anıtsal yapılar, yazı ve büyük nüfuslu yerleşimler gibi gelişmelerle özdeşleştirilmektedir. Uygarlığın doğuşunu hazırlayan nedenler sırasıyla; yerleşik yaşama geçiş, tarımın özellikle de sulu tarımın başlaması, artı ürünün yaratılması ve kent devletlerinin ortaya çıkışı olarak sayılabilir.
CEVAP E
2. İlk kalıcı konutlar yani mimari ve ticari mühürler ilk defa Neolitik yani Cilalı Taş Dönemi'nde ortaya çıkmıştır.
CEVAP B
3. Akkadlar, Sümerlerden farklı olarak kent devletlerinden ziyade evren veya dünya krallığı kavramını Mezopotamya'ya getirmiştir. Akdeniz'e kadar bütün Mezopotamya'ya hâkim olmuşlar ve ülkeyi merkezî sistem ile yönetmişlerdir.
CEVAP A
4. Sümer ülkesinde Lagaş yöneticisi Ur-Nanşe, Ur ve Umma kentleriyle savaşmış onları yendi. Ur-Nanşe'nin torunu Eannatum, Umma ile çatışmayı sürdürerek Umma'ya karşı zafer kazandı. Bunu kutlamak için Akbabalar Steli olarak adlandırılan ünlü kabartmayı yaptırdı.
CEVAP C
5. Akkad Hanedanı'nın kurucusu Kral I. Sargon'dur. (İ.Ö. 2334 - 2279) Agade isimli bir başkent kuran Sargon kayıtlara göre 34 savaş yapmıştır. Doğuda Elam'a, kuzeyde Suriye, Lübnan ve Toroslar'a kadar yaptığı seferler onu ilk dünya hâkimi yapmıştır.
CEVAP B
6. Yeni Assur Krallığı'nın ortadan kalkmasıyla liderlik bir kez daha Babillilerin eline geçmiş ve Yeni Babil Devleti (İ.Ö. 612-539) olarak anılan bir dönem başlamıştır. Bu devletin oluşumunda Kaldeliler etkili olmuştur.
CEVAP B
7. Hammurabi kanunları ilk defa olarak borçlar hukukunu ele alarak halkı korumuştur.
CEVAP A
8. Hammurabi Devri'nin kültürel durumunu, sosyal gelişimini bize en iyi anlatan Yaradılış Destanı'dır. Yaradılış Destanı bize Babil tanrılar sistemini ve dünyanın nasıl yaratıldığını gösterir. Sümerlere ev yapmayı, şehir kurmayı vs. birçok şeyi Oannes isminde yarısı insan, yarısı balık şeklindeki bir yaratık denizden gelerek öğretmiş ve sonra yine denize gitmişti.
CEVAP E
9. Gılgamış arkadaşı yarısı insan, yarısı boğa olan Enkidu'nun bir hastalıktan ölmesinden dehşete kapılır ve günün birinde kendisinin de ölmesinden korkarak "ebedî hayatı" aramak üzere geziye çıkar. Bir tanrıça ona bu gezinin boşuna olduğunu, çünkü şimdiye kadar tanrıların yalnız Tufan kahramanı Utanapiştim'i "ebedî hayat" ile ödüllendirdiklerini, bunun gizini ona ancak tufan kahramanının söyleyebileceğini açıklar.
CEVAP B
10. Sümerler, zamanı altmış dakikalık saatlerde ölçen ilk insanlardı ve 1 hafta yedi gündü. Ayın yedisi, onördü, yirmi biri ve yirmi sekizi hafta sonu kabul edilmişti. Dolayısıyla ilk hafta sonu tatilini başlatan Sümerler olmuştur. Gün kavramını da ilk kez Sümerler geliştirmiştir.
CEVAP A

İlk Uygarlıklar - V

11. Assur ile Anadolu arasındaki ticaretin temelinde Assur'dan Anadolu'ya kalay ve dokuma ürünleri dış satımı, karşılığında da Anadolu'dan genellikle gümüş, altın ve değerli taş alımı bulunmaktaydı. Tunç silah, alet ve süs eşyalarının yapımı için gerekli olan kalay, Anadolu'da fazla bulunmamak- tayı.

CEVAP C

12. Yazı ilk defa Mezopotamya'da Uruk kentinde MÖ 3200 yılında ortaya çıkmıştır.

CEVAP C

13. Mısır, kuzeydeki Aşağı Mısır (Nil Deltası) ve güneyde vadi boyunca uzanan Yukarı Mısır olmak üzere iki ayrı bölümden oluşur. Batı ve doğuda çöllerle, doğuda kıyıya paralel uzanan sıradağ- larla, güneyi çağılayanlarla kuşatılmıştır. Bu böl- gede bulunan kayalıklar geçişi zorlaştırmaktadır. Ülkenin bu şekilde dış dünyadan soyutlanmış olması homojen bir Mısır kültürünün oluşmasının ana nedenidir.

CEVAP B

14. Eski Krallık Dönemi'nde inşa edilen ünlü pira- mitler o çağa Piramitler Çağı adının verilmesine neden olmuştur. 4. Sülale Firavunları Keops (İ.Ö. 2551-2528), Kefren (İ.Ö. 2520-2494) ve Mikerinos (İ.Ö. 2490-2472)'un Giza'da yaptırdıkları piramit- ler, Mısır'ın en görkemli anıtları olarak karşımıza çıkarlar.

CEVAP A

15. Memurlar ve rahiplerin altında çok geniş bir çiftçi tabakası vardı. Mülk ve toprak daha Eski Krallık Dönemi'nden itibaren devlet malı sayılıyordu. Çiftçi tabakası çoğunlukla bağımlı durumdaydı. Bunlardan başka zanaatkarlar da başka bir sınıfı oluşturmaktaydı. İÖ 2. bin yılından itibaren köleler de görülmeye başlar. Ancak Mısır'da köleliğin ekonomik bakımdan özel bir önemi olmamıştır.

CEVAP D

16. Uygarlık tarihi açısından İleri Üretimci Topluluklar Dönemi ya da Gelişkin Köy Dönemi şeklinde de tanımlanan çağ Kalkolitik'tir.

CEVAP D

17. Madencilik gelişmesi, iş bölümüne dayalı kent yaşamının başlamasını sağlamış, bu oluşum Anadolu'da sosyal sınıfların giderek daha belir- ginleştiği, yönetici sınıfın görkemli bir yaşam düzeyine ulaştığı ilk bağımsız beylik- lerin, siyasal örgütlenmelerin ve merkezî yönetime bağlı dev- letlerin ortaya çıkışını hazırlamıştır.

CEVAP B

18. 13 gömü şeklindeki "Kral Mezarları" Çorum ili sınırları içindeki Alacahöyük'te bulunmuştur.

CEVAP A

19. Mezopotamya'ya ait yazılı belgelerde Anadolu toprakları için Hatti Ülkesi adı kullanılmıştır. Bu isim Anadolu'nun bugün için bilinen en eski ismidir ve Assur yıllıklarında görüldüğü üzere MÖ VII. yüzyıla kadar kullanılmaya devam etmiştir.

CEVAP D

20. Assurlular M.Ö. XIX. ve XVIII. yüzyıllarda Kültepe'deki gibi, Anadolu'nun farklı yerlerinde ticaret kolonileri kurarak iyi örgütlenmiş bir ticaret ağı geliştirmişlerdir. M.Ö. 1950-1750 yılları arasın- da devam eden bu örgütlü tica- ret dönemine Eski Assur Ticaret Kolonileri Çağı adı ve- rilmiştir. Bu devirde Anadolu'ya Assurlu tüccarlar tarafın- dan yazı getirilmiştir.

CEVAP E

İlk Uygarlıklar - V

21. Vabartum: Konuk anlamına gelen, tüccarların ana merkezler arasında konakladıkları, belki mallarını geçici olarak depoladıkları bir çeşit kervansaray- dır.
CEVAP B
22. Hitit Devleti feodal ve teokratik bir yapıya sahiptir. Devletin başında Tabarna denilen egemen bir kral, Tavananna (egemen kraliçe) unvanını taşı- yan büyük kraliçe yer almaktadır. Eski Hitit Devleti kurulduğunda devletin yasama gücünde kralın yanında Pankuş adı verilen bir soylular meclisi bulunmaktaydı.
CEVAP A
23. Hitit Devleti Tunç Çağı'nda ortaya çıkmıştır. Anadolu'da Demir Çağı'nda ortaya çıkan yeni siyasi oluşumda Geç Hitit Kent Devletleri, Urartu Krallığı, Frig Krallığı ve Lidya Krallığı en önemli rolleri oynamıştır.
CEVAP E
24. Hitit İmparatorluğu'nun yıkılmasının ardından hayatta kalmayı başarabilen kral ailesinin soyluları, bir zamanlar egemenlikleri altındaki Güney ve Güneydoğu Anadolu ile Kuzey Suriye'yi içine alan bölgeye kaçarak burada yaşayan halklarla kayna- şıp, birbirlerinden bağımsız küçük kent devletleri kurarak bir süre daha varlıklarını sürdürmüşlerdir.
CEVAP E
25. Soruda verilen özelliklere sahip uygarlık, Doğu Anadolu, Kafkaslar ve Hazar Denizi'ne kadar olan coğrafyaya egemen olan Urartulardır. Sulu tarım için büyük önem taşıyan su kanalları, barajlar ve göletler bayındırlık alanında Urartulardan günü- müze kadar ulaşmış en önemli tesislerdir. Modern Van şehrinin çevresindeki arazilerin sulanmasında hâlâ Urartu Kralı Minua'nın yaptırttığı 54 km uzun- luğundaki Minua(Şamram) kanalı ile II. Rusa'nın Erek Dağı'nın tepesine inşa ettirmiş olduğu yapay baraj gölünün (Keşiş gölü) sularından yararlanılmaktadır.
CEVAP C
26. Antik Batı kaynaklarındaki bilgilere göre Avrupa'da oturdukları sırada Brygler ya da Brigler adını taşı- yan Frigler, Makedonya ve Trakya'dan Boğazlar yolu ile Anadolu'ya göç eden Trak boylarından biridir.
CEVAP A
27. Sorundaki öncüllerde yazılan bilgilerin hepsi baş- ken Gordion olmak üzere Gordios tarafından kurulan Friglere aittir.
CEVAP C
28. Anadolu'nun güçlü Demir Çağ krallıklarından biri olan Lidya Krallığı, tarihteki yerini zengin maden yatakları, verimli toprakları ve Kroisos gibi ünlü kralları ile almıştır. Lidya ülkesi, İç Ege bölge- sinde dağlık bir alan ve aralarında Gediz ve Küçükmenderes nehirlerinin aktığı vadiler içerisin- de konumlanmıştır.
CEVAP A
29. Lidya kralları ve aileleri ölümlerini tümülüs mezar- lara gömmüyorlardı. Krallar ve kral ailesi üyeleri, Sardis'in 8 km kuzeyindeki Marmara Gölü'nün kıyısındaki Bintepe mezarlığına gömülüyorlardı. Mezarlıktaki 100 kadar tümülüsün üç tanesinin krallara ait olduğu sanılmaktadır. Bu tümülüsler- den en büyüğü 355 m çapında ve 61 m boyutları- la Anadolu'nun en büyük tümülüsü olan Alyattes Tümülüsü'dür.
CEVAP C
30. Dorlar olarak adlandırılan topluluk, Demir Çağı'nın başladığı bu dönemde kuzeyden gelerek İ.Ö. 1200-1100 yıllarında Yunanistan'ı işgal etmiş- tir. Dorlar, Kuzey- batı Yunanistan, Makedonya ve Epirus'tan gelmiş, burarlardan Yunanistan'ın merkezine doğru kayarak sonra, Peloponnes ile güneydeki Ege adalarına geçmiştir. Yunanistan'ın Karanlık Çağı olarak bilinen bu dönem, İ.Ö. 800 civarında sona ermiştir. Karanlık Çağ süresince daha önceden bilinen pek çok kültürel öge kay- bolmuş, Yunanistan'ın Anadolu, Yakın Doğu ve Mısır ile olan ticari ilişkileri sona ermiştir. Çanak çömleklerin üstündeki geometrik bezemelerden ötürü bu tarihsel sürece Geometrik Çağ adı da verilmişti.
CEVAP B

İlk Uygarlıklar - VI

1. Senatus (Senato): Üyeleri patriciuslar arasından konsüller tarafından seçilen meclis.

Plep: Köken olarak aşağı tabakadan gelen veya sonradan Roma vatandaşlığına alınan yurttaşlar. Proletaria: Şehirlerde yaşayan yersiz, yurtsuz ve çoğu zaman işsiz insan kitlelerinden oluşan sınıf. Optimatlar: Patricius ve plepler ile memurlardan oluşan sınıf.

Patrici: Roma kentinin yerel aristokrasisini oluşturmuş sınıf.

CEVAP A

2. Romalılar cumhuriyet yönetimi altında önce Anadolu'nun batısını; İmparatorluk Dönemi'nde ise Trakya ve Anadolu'nun doğusunu ele geçirmişlerdir

CEVAP C

3. Pergamon (Bergama) Krallığı: Batı Anadolu'da kurulan ve başkentinden ismini alan Hellenistik krallık.

Seleukos Krallığı: Anadolu'nun güneyi ve modern Suriye toprakları ile çevresini yöneten başkenti Antiokhia (Antakya) olan Hellenistik Krallık.

Pontus Krallığı: Anadolu'nun Orta ve Doğu Karadeniz bölgelerinde kurulan Hellenistik Dönem Krallığı

CEVAP E

4. Mısır'a gelen Caesar, burada tahta Kraliçe VII. Kleopatra'yı geçirir. Anadolu'ya geçerek Pontus ordusunu Zela'da yener. Ünlü "veni, vidi, vici" (geldim, gördüm, yendim) sözünü bu savaştan sonra söyler.

CEVAP A

5. Augustus, bütün icraatlarını en sağlam kopyası Ankara(Ankara)'daki Augustus Tapınağı'nın duvarlarında korunmuş olarak günümüze gelen vasiyetnamesinde anlatmaktadır.

CEVAP A

6. Roma İmparatorluğu'nun doğal sınırı Fırat Nehri'nin batısıdır. Van bölgesine kadar gelmemiştir. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen yerlerde Roma'dan kalma eserler mevcuttur.

CEVAP E

7. Pagan: Hristiyanlık dini Roma İmparatorluğu'nun resmî dini olarak kabul edildikten sonra Yunan ve Roma tanrılarına ve kültlerine tapınmayı sürdürenler, Roma Devleti tarafından dinsiz olarak görülüp pagan olarak bilindiler.

CEVAP B

8. Mezopotamya'da hekimliğin en basit şekli, hekimlerin suya bakarak hasta hakkında bilgi vermeleri şeklinde olmuştur. Bu sebeple olsa gerek ki hekimleri "suyu tanıyan kimse" olarak tanımlamışlardır. Hekim bir kabin içine su koyup suyun üzerine bir damla zeytinyağı damlattıktan sonra damlanın şekli ve hareketine göre hastanın iyi olup olmayacağı hususunda bilgi vermiştir

CEVAP B

9. Amasya'da yaşamış ve coğrafya konusunda çalışmış Strabon, Anadolu ve çevresinde yaptığı geziler sonucunda on yedi bölümden oluşan "Coğrafya" isimli eseri yazmıştır. Eserinde Yunan, Anadolu, Mezopotamya, İran, Mısır gibi gezip gördüğü yerleri anlatmış ve bu yerlerin tarihinden de bilgiler vermiştir.

CEVAP C

10. İlk Çağ'ın önemli medeniyet havzaları Mezopotamya, İran, Hint, Çin, Mısır, Anadolu, Ege ve Doğu Akdeniz'dir.

CEVAP E

İlk Uygarlıklar - VI

11. Geniş topraklara sahip Persler, satraplık denilen eyalet sistemini oluşturmuşlardır. Gelişmiş bir posta teşkilatı kuran Persler, Sardes'ten başlayıp başkentleri Sus'a kadar uzanan Kral Yolu'nu yapmışlardır

CEVAP E

12. Çinliler; barut, pusula, kâğıt ve matbaayı icat etmiştir. Galileo'dan önce güneş lekeleri konusunda bilgi vermiştir. Günümüzde de kullanılan geleneksel tıbbın tedavi yöntemleri olan masaj ve akupunkturu kullanmışlardır.

CEVAP E

13. Günümüz medeni hukukun temellerini atan Roma'dır. 527 - 565 yılları arasında Doğu Roma İmparatoru olan Justinianus, On İki Levha Kanunları başta olmak üzere Roma kanunlarını toplayarak çağın ve toplumun ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yeniden düzenlemiştir. Justinianus Kanunları madde madde yazılmamış, belli olaylar için verilmiş somut örneklerle kanun maddeleri anlatılmıştır. Bu kanunlarla hukuk kurallarında ilk defa kamu ve özel hukuk ayrımı yapılmıştır. Özellikle aile, kişi ve miras hukuku konularındaki düzenlemeler, günümüz medeni hukukunun temelini teşkil etmektedir.

CEVAP E

14. Yunan kentlerinde yapılan seçimler, cumhuriyet ve demokrasinin ilk izleri kabul edilir. Başta Aristoteles olmak üzere Yunan bilginleri, bitkilere ve hayvanlara ilişkin bilimsel bilgileri derleyerek botanik ve zooloji alanlarının temellerini atmıştır. Miletli Thales (Tales) ve Pythagoras (Pisagor); matematik, astronomi ve felsefe alanında önemli çalışmalar yapmışlardır.

CEVAP A

15. Fenikelilerin yapmış oldukları kolonicilik sayesinde Akdeniz Havzası'nda ticari ve ekonomik etkileşim gelişmiştir. Akdeniz'in ilk uzman gemicileri ve tüccarları olan Fenikeliler, ticari faaliyetleri sayesinde çivi yazısı ve hiyeroglifin yerine Fenike alfabesini geliştirmiştir.

CEVAP E

16. **Ege Göçleri:** "Deniz Kavimleri Hareketi" olarak da ifade edilmiş, MÖ XIII. yüzyıl sonları ile MÖ XII. yüzyıl başlarında iki aşamada yaşanmıştır. Göçleri gerçekleştiren toplumlar genellikle Ege ve Akdeniz'deki adalardan geldiği için tarihçiler bu göçlere Ege Göçleri ismini vermiştir. Mısır'a kadar uzanan Ege Göçleri sonucunda Mısır Devleti, verdiği güçlü mücadele ile kendisini korurken Anadolu'daki Hitit Devleti ise yıkılmıştır.

Amurrular: MÖ III. binyılın son yüzyıllarında Arabistan'dan Filistin ve Suriye çevresine göç etmişler ve daha sonra buradan da doğuya doğru göçlerini sürdürmüşlerdir. Elamlar ile birlikte Sümer Devleti'nin yıkılmasında başlıca rolü oynamışlardır.

Akad göçü: MÖ III. binde Sami kökenli olan Akadların, Suriye'den Fırat Nehri'ni izleyerek Sümer ülkesine doğru yavaş yavaş gerçekleştirdiği göçlerdir.

Frigler: Makedonya ve Trakya'dan Boğazlar yoluyla Anadolu'ya göç eden Trak boylarındandır. Bu göçler, MÖ 1200-800 yılları arasında yaşanmıştır.

İç Asya Göçleri: Orta Asya'dan dünyanın diğer coğrafyalarına milattan önce ve milattan sonraki dönemlerde yapılan Türk göçleridir.

Semavi dinlere inanan insanlar, inançlarından vazgeçmeyerek kendilerine uygulanan dinî baskılardan dolayı göç etmeyi tercih etmiştir. Bunun İlk Çağ'daki örnekleri olarak Filistin bölgesindeki Yahudi sürgünleri ve ilk Hristiyanların Roma baskısından kaçmaları gösterilebilir. Müslümanlar da müşriklerin baskısından dolayı Habeşistan ve Medine'ye göç etmiştir.

CEVAP B

17. Ege Göçleri ilk olarak Yunanistan'dan başlamıştır. Yunanistan'ın dağlık bir coğrafyaya sahip olması, tarım alanlarının yetersizliği, nüfus artışı ve kıtlığın yaşanması bu göçlerin nedenlerindendir. Ayrıca Doğu Avrupa ve Balkanlardan güneye inen Dorlar, Akalar gibi kavimler Yunanistan'daki kavimlerin doğuya doğru sürüklenmesinde etkili olmuştur. Mısır'a kadar uzanan Ege Göçleri sonucunda Mısır Devleti, verdiği güçlü mücadele ile kendisini korurken Anadolu'daki Hitit Devleti ise yıkılmıştır.

CEVAP D

İlk Uygarlıklar - VI

18. İlk Çağ'ın tüccar toplulukları Soğd, Fenike, Lidya ve Asur'dur. Soğdlar, İslam öncesi Orta Asya tarihinde, merkezi Semerkant olmak üzere birçok şehir devletinden oluşurdu. V. yüzyılın ortasında Eftalitlerin (Ak Hunlar) ve 558 yılında Kök Türklerin hâkimiyetine giren Soğd bölgesi, özellikle Kök Türk zamanında Orta Asya'nın ekonomik, siyasi ve kültürel merkezi oldu. Soğdlu tüccarlar Kök Türk koruması altındaki Çin'den İtalya'ya kadar uzanan İpek Yolu üzerindeki ticareti kontrol etmiş- tir. İslam öncesinde olduğu gibi İslami dönemde de Soğdlar, İpek Yolu üzerinde etkin rol oynamayı sürdürmüştür.

CEVAP C

19. Lidyalılar, zengin maden yatakları ve verimli toprakları ile öne çıkmıştır. Madencilik, tarım ve hayvancılığın yanında başkenti Sard; altın madeni ve kuyumculuk sanatı ile tanınmıştır. Lidyalıların, insanlık tarihinde ilk kez madenî parayı (sikke), ücretli askerlerinin maaşlarını ödemek için icat ettikleri tahmin edilmektedir. Lidyalılar, bu icatla dünya ticaretinde yeni bir atılımı başlattı.

CEVAP B

20. Coğrafya veya iklimin hayat tarzlarını şekillendirmesiyle köyler ve kabile konfederasyonları zamanla şehir devletlerini oluşturmuştur. İlk Çağ medeniyet alanlarına bakıldığında Mısır'da "nom", Sümerlerde "site", İyon ve Dorlarda "polis" adı verilen şehir devletleri kurulmuştur.

CEVAP E

21. Anadolu'da MÖ 1700'lerde kurulan Hititlerde kralların, gücünü tanrıdan aldığına inanılır ve emirleri tanrının emriymiş gibi görülürdü. Fakat krallar kendilerini tanrı olarak görmezlerdi. Bu yüzden Hititlerin yönetimi dine dayalı bir krallık veya teokratik bir monarşi olarak ifade edilebilir. Bir diğer Anadolu medeniyeti Urartularda krallar yaptıkları işleri tanrıları "Haldi" adına yaparlardı. Yani krallar tanrı değildi ama onun yerine hükmederlerdi.

CEVAP B

22. Mezopotamya'da toplumda marangozlar, yazıcılar, çömlekçiler, mimarlar, duvarcılar gibi zanaatkarlar ve zengin tüccarlar vardır. Günümüz modern yaşamında hâlâ önemli olan ulaşım, mimarlık, madenlerin işlenmesi, çömlekçilik, dokumacılık, çiftçilik, kanal yapımı gibi pek çok medeniyet unsurunun temeli, Mezopotamya'da atılmış- tir. Ayrıca günümüzde de kullanılan çömlekçi çarkı, MÖ 4.500'lerde Sümerler tarafından kullanılmaya başlanmıştır.

CEVAP D

23. Büyük İskender, Doğu Seferi'ni Pers İmparatorluğu'na ait ticaret yollarını ele geçirmek amacıyla düzenlemiştir. 13 yıl gibi kısa bir sürede Makedonya'dan Hindistan'a kadar geniş bir coğrafyada hüküm süren Büyük İskender, bu topraklarda ya kendi adına şehirler kurmuş ya da var olan şehirleri yeniden düzenlemiştir. Bunların başında Mısır'daki İskenderiye gelmektedir. Ayrıca Büyük İskender, Perslerin oluşturduğu yol ağlarını geliştirerek ticarete ve ulaşımına önem vermiştir.

CEVAP B

24. Mezopotamya'da topraklar özel mülkiyet iken Mısır'da tüm topraklar firavunlara aitti ve toprakları kullananlar kiracı durumundaydı. Üretim; devlet tarafından planlanır, vergiler ve kiralara ekili topraklardan düzenli olarak Firavun adına toplanırdı. Ticaretin; Firavun'un adamlarının denetiminde olması, Mezopotamya'da olduğu gibi bağımsız, zengin bir tüccar sınıfının doğmasını engellemiş- tir.

CEVAP A

25. Nil'in sularının taşması sonucu tarlaların sınırları birbirine karışmış ve bu tarlaları ayırmak için Mısır'da geometri ilmi gelişmiştir. Mısırlılar, yine bu taşkınların zamanını tespit etmek için güneş yılını hesaplamıştır. Ölümünden sonraki yaşama inandıkları için ölümlerini mumyalamışlar böylelikle insan vücudunu tanımlamışlar, tıp ve eczacılık bilimlerinde gelişmişlerdir.

CEVAP B

26. Hitit hukukuyla ilgili olarak soruda verilen A, B, C ve D seçenekleri doğrudur. Hitit Kanunları'nda; evlenme, boşanma, nikâh, nişan gibi aileyle ilgili hususlara yer verilmiştir. Ön Asya kavimlerinde boşanma sadece erkeğe tanınan bir hak iken Hititlerde kadınlara da bu hak tanınmıştır. Hititler, hukuk tarihinde ilk defa kasten öldürme ile kazara adam öldürmeyi birbirinden ayırmıştır. Mezopotamya medeniyetlerinde olduğu gibi Hititlerde de cezalar belirlenirken sosyal sınıf farklılıkları esas alınmıştır. Ayrıca Hititlerde kolektif cezalar da uygulanmış yani bazı suçlarda ceza sadece o kişiye değil suçlunun ailesine de verilmiştir.

CEVAP E

27. İyon, Yunan, Sümer, Fenike uygarlıklarında şehir devletleri hâlinde örgütlenmeler vardır.

CEVAP E

İlk Uygarlıklar - VII

1. Atın evcilleştirilmesi ve savaş aracı olarak kullanılması, at arabalarının yapılması ve silah teknolojisi- nin gelişmesi çevre uygarlıklara karşı üstünlük sağlanmasını beraberinde getirmiştir.
CEVAP E
2. Hitit Anadolu uygarlığı iken, Asur ve Babil Mezopotamya uygarlıklarındandır.
CEVAP D
3. İbraniler dışında ilk çağ uygarlıklarının tamamı çok tanrılı bir inanaşa sahipti.
CEVAP B
4. Paragraf yorumlandığında soruda verilen öncüllerin tamamı savunulabilecek yargılardan olur.
CEVAP E
5. Lidya Kralı Kroisos'un ilk kez kendi adına madenî para bastıran hükümdardır.
CEVAP A
6. Pers imparatoru Darius Kroisos'u örnek alarak para bastırarak tüm ülkede kullanılmasını sağlamıştır.
CEVAP B
7. Persler askerî bir devlet olduklarından yollara çok büyük önem vermişlerdir. Bu yollardan en uzununu ve önemlisi Herodotos'un Kral Yolu adını verdiği, Batı Anadolu içlerinden İran' a kadar uzanan yoldu. I. Darius tarafından kurulan yol, Lidya başkenti Sardis'ten başlayarak Frigya üzerinden Kızılırmak'a, oradan Tokat, Sivas ve Malatya yoluyla Fırat'a oradan da İran'a doğru uzanmaktaydı.
CEVAP A
8. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. Yunanistan'da ilk defa siyasal birlik MÖ IV. yüzyılda Büyük İskender tarafından sağlanacaktır. Arkaik Çağ ise MÖ VIII - VI. yüzyıllar arasındadır.
CEVAP E
9. Eski Yunan Uygarlığının yaratıcı dönemleri Arkaik Çağ ile başlamış ve bilim alanında büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu dönemde İyonya'daki Miletos kenti felsefenin beşiği olmuştur. 2006 yılında bir kez daha gördüğümüz güneş tutulmasını ilk hesaplayan kişi Miletoslu Thales'dir. Bu çağın bir diğer önemli kişisi, matematiği bir bilim hâline getiren Pythagoras'tır.
CEVAP C
10. M.Ö. 461'de Perikles, Atina kentinin yöneticisi ve başkumandanı olmuş, onunla birlikte Atina ve tüm Yunan dünyası altın çağını yaşamıştır. Perikles, M.Ö. 449'da Perslerle Kallias Barışını imzalamıştır. Bu anlaşmaya göre Pers donanmasının Antalya'dan daha batıya geçmesi önlediği gibi Batı Anadolu'da da Pers ordularının sahile üç günlük uzaklıkta bulunmaları garanti altına alınmış oluyordu. Sonuçta Batı Anadolu kıyılarındaki kentler de Perslere karşı bağımsızlıklarına kavuşuyorlardı.
CEVAP B
11. Atina, M.Ö. 431'de Peloponnes Savaşları'nın başlamasıyla üstünlüğünü giderek kaybetmiştir. Atina ile Sparta arasında M.Ö. 431-404 yılları arasında, 27 yıl süren savaşın çıkış sebebi ekonomik nedenlerdir. Savaşı Atina kaybetmiştir. Bu savaşın sonra Atina asla eski siyasi gücünü kazanamamıştır.
CEVAP B

İlk Uygarlıklar - VII

12. Atinalı bir heykeltıraşın oğlu olan Sokrates'in yazılı hiçbir eseri yoktur. Kendisi ve felsefesi hakkındaki tüm bilgileri öğrencileri olan Platon ile Ksenophon'dan öğreniriz. Sokrates daima gerçek hakikati aramanın peşinde gitmiştir, ünlü sözü; "Tek bildiğim hiçbir şey bilmediğimdir.", onun felsefesini özetler.

CEVAP C

13. Klasik Çağ'da yaşamış Efesli Herakletos (M.Ö. 535- 475) felsefe tarihinde dinamik bir felsefi sistemi ortaya koyan ilk kişidir ve doğadaki her şeyin sürekli değişim içinde olduğunu öne sürmüştür.

CEVAP B

14. Hipokrat (İ.Ö. 460-377), klinik gözlemi başlatan ilk kişidir ve bugün modern tıbbın kurucusu olarak bilinir. Babası bir hekim olan Hipokrat'ın ölümünden sonra Kos Adası'nda (İstanköy) bir hekimlik okulu kurulmuş ve buluşları geliştirilerek sürdürülmüştür. Corpus Hippocraticum (Hipokrat Yazıları) isimli kitabında batıl inançları ve büyü ile iyileştirme metotlarını reddetmiştir.

CEVAP C

15. Başkentleri Ninova (Asur) olan Asurlular, Anadolu da Kültepe, Alişar ve Boğazköy'de Karum adı verilen ticaret kolonileri (Pazar yerleri) kurmuşlardır. Bu koloniler aracılığıyla yazıyı Anadolu'ya taşımışlardır. Anadolu'da ilk yazılı belgeler Kayseri Kültepe arkeolojik bölgesinde bulunmuştur.

CEVAP A

16. Tarihte ilk defa site denilen şehir devletlerini kuran uygarlık aşağı Mezopotamya'da varlıklarını sürdürmüş olan Sümerlerdir.

CEVAP C

17. Mezopotamya; iki ırmak arasındaki bölge, nehirler ülkesi, Dicle ve Fırat nehirleri arasında kalan bölgedir. Mezopotamya günümüzde Irak, kuzeydoğu Suriye, Güneydoğu Anadolu ve güneybatı İran topraklarından oluşmaktadır. Büyük bölümü bugünkü Irak'ın sınırları içinde kalan bölge, tarihte birçok medeniyetin beşiği olmuştur. Mezopotamya, bazı kaynaklarda medeniyetlerin beşiği olarak adlandırılır. Sümer, Akad, Elam uygarlıkları aşağı Mezopotamya'da Asur uygarlığı ise yukarı Mezopotamya'da ortaya çıkmıştır.

CEVAP D

18. Fırat ve Dicle nehirleri kuzeyden doğarak güneye doğru akar, Nil Nehri ise güneyden doğarak kuzeye doğru akar. Nehirlerin akış istikameti o bölgenin aşağı ve yukarı olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Bu nedenle Mezopotamya'nın kuzeyine yukarı denilirken Mısır'ın kuzeyine aşağı denilmiştir.

CEVAP A

19. Sümerlerde şehir devletlerine "site" adı verilmiştir. Şehir devletleri hâlinde yönetildiği için başkentleri yoktur, her şehir kendi başına bir devlettir. UNKEN adında sivil bir meclisi kentlerin yönetimiyle ilgili belli kararların alınmasında rol oynamıştır. Siteler arasında siyasi ve ekonomik nedenlerle sık sık savaşlar yapılmıştır. Siteler, etrafı surlarla çevrili, "ziggurat" adı verilen tapınak ve onun etrafındaki evlerden meydana gelmiştir. Sitelerin başlarında patesi veya ensi adı verilen krallar bulunur ve Tanrı adına ülkeyi yönettiklerini iddia ederlerdi. Patesi çevresindeki sitelere hâkim olursa "lugal" Sümer ülkesi- ne hâkim olursa "lugal kalma" unvanını alırdı.

CEVAP A

20. Eski adı Kaniş ya da Neşa olarak anılan Anadolu- Suriye-Mezopotamya arasında ticaret ve kültür merkezi işlevi gören Kültepe, iki ayrı kısımdan oluşmaktadır. Bu iki kısmın en büyüğü yukarı şehir olan Kaniş bölgesidir. Kaniş ayrıca Anadolu'daki höyüklerin en büyüklerindendir. Diğer seçeneklerde verilen şehirler Hititlere ait yerleşim yerleridir. Ayrıca Kültepe Hititlerin Anadolu'ya geldikten sonra kurdukları ilk büyük şehirleridir.

CEVAP A

İlk Uygarlıklar - VII

21. Gılgamış, Tufan ve Yaratılış Destanları Sümerler tarafından meydana getirilmiştir. Hititlerde İlluyanka Hikâyesi, Kaybolan Tanrı Mitosu, Gökten Düşen Ay Mitosu, Kamruşepa Mitosu gibi mitolojik edebi ürünler bulunmaktaydı. Gılgamış ölümsüzlüğü arayan efsanevi bir kahramandır.

CEVAP D

22. Sümerler mimaride sütun, kemer ve kubbe tarzını kullanmış, matematikte dört işlemi kullanarak, bölme ve çarpma cetvellerini hazırlamış, güneş saatini ve ay yılı hesabına dayanan takvimi bulmuş, ilk yazılı hukuk kurallarını yapmışlardır. Coğrafi konumu itibarıyla etkileşime son derece açıktır. Coğrafi faktörler- den dolayı etkileşime kapalı olan bölge Mısır'dır.

CEVAP E

23. Çok tanrılı inanca sahip Sümerlerin tapınaklarına Ziggurat denirdi. Zigguratlar yedi katlı olup toplam üç ana bölümden oluşur. İlk katlar erzak deposu, orta katlar okul ve tapınak, son katlar ise rasathane olarak kullanılmıştır. Getirilen erzakların rahipler tarafından kaydedilmesi ihtiyacı yazının icadını, son katların rasathane olarak kullanılması da takvimin icadını beraberinde getirmiştir. Kağıt ilk olarak Çin uygarlı- ğında ortaya çıkmıştır.

CEVAP C

24. İlk şehir devletlerini Sümerler kurmuşlardır. Bu şehir devletlerinin en önemlileri arasında, kuzeyden güneye doğru Sippar, Kiş, İsin, Nippur, Adab, Zabalam, Şuruppak, Umma, Girsu, Lagaş, Badtibira, Uruk, Larsa, Ur ve Eridu sayılabilir. Ninova Yukarı Mezopotamya'da kurulmuş olan Asurluların başken- tiydi. Uruk Sümer ülkenin de ortaya çıkan ilk şehir devletidir.

CEVAP B

25. Akadlar (MÖ 2350 - MÖ 2100) Mezopotamya'ya yerleşen en eski topluluktur. İlk yerleşmeleri Güney Mezopotamya'dır. İlk kralları Sargon'dur. Başkentleri Agade (Akad) şehridir. Kısa zamanda Mezopotamya'nın tamamına egemen olmuşlardır. Tarihte bilinen ilk imparator devlet Akadlardır, ilk merkezi krallık da Akadlar tarafından kurulmuştur. Tarihte ilk düzenli ordu Akadlar tarafından kurulmuştur. MÖ 2100 yılında Akadların varlığına Sümerler son ver- miştir.

CEVAP E

26. İlk Çağ'da Mezopotamya'da ortaya çıkan uygarlıklar, Sümer, Akad, Elam, Babil ve Asur'dur. Sümerler şehir devletleri şeklinde yönetildiği için ayrıca bir başkentleri yoktur. Agade Akadlara, Sus Elamlara, Babil Babillere, Ninova Asurlulara başkentlik yapmış şehirlerdir.

CEVAP A

27. İlk Çağ uygarlıklarından İyon, Yunan, Fenike, Sümer ve Mısır şehir devletleri hâlinde örgütlenmişlerdir. Ancak Roma MÖ 753 yılında MS 476 yılına kadar belli bir merkezi otoriteye sahip olmuştur.

CEVAP B

28. MÖ. 1700'lerden sonra Suriye üzerinden Mısır'a giren bazı göçebe kavimler Doğu Delta Bölgesi'ni işgal ettiler. Mısırlılar, bu göçebeler "yabancı diyarların şefleri" anlamına gelen "hekau - kasut" olarak adlandırdılar. Antik yazarlar bunlara (Yunancalaştırarak) Hiksoslar demişlerdir. Hurri kökenli Hiksoslar Delta Bölgesi'ne egemen olmuşlar ve 15. Sülale'yi oluşturmuşlardır. Böylece Mısır'da ilk defa yabancılardan oluşan bir sülale kurulmuştur.

CEVAP A

İlk Uygarlıklar - VIII

1. Kadeş Antlaşması, MÖ XIII. yüzyılın başında, MÖ 1286 yılında yapılan Kadeş Savaşı sonunda Mısır Firavunu II. Ramses ile Hitit Kralı III. Hattuşili arasında imzalanmış barış antlaşmasıdır. Suriye topraklarının paylaşılması ile neticelenmiştir. Dünya tarihinde bilinen imzalanmış ilk antlaşma olma niteliğini taşır. Orijinal olarak Akad dilinde yazılmış Mısır ve Hititçeye de kopyalanmış eşit koşullar altında imzalanmış olan antlaşmanın kil tabletten kopyası Hitit İmparatorluğu'nun başkenti olan Hattuşaş (Boğazköy) antik kentinde yapılan kazılar sonucu 1906 yılında bulunmuştur. Boğazkale (Hattuşaş) kazılarında bulunan kil tablet örneği, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir. Antlaşma metninin büyütülmüş bir kopyası ise New York'taki Birleşmiş Milletler binasında bulunmak-
tadır.

CEVAP D

2. Babil Devleti'nin en güçlü Kralı Hammurabi dine dayalı devlet anlayışı yerine, gücünü ordudan alan mutlak krallık anlayışını getirmiştir. Aynı zamanda Hammurabi, ceza, mülkiyet, ticaret alanlarında döneminin en gelişmiş kanunlarını yapmıştır.

CEVAP A

3. Ziggurat Mezopotamya'daki tapınakların adıdır, fibula Frigler tarafından kullanılan çengelli iğnedir, senato Roma uygarlığındaki meclisin adıdır, pankuş Hititlerde devlet işlerinin görüldüğü kurumdur. Ancak barut ilk defa IX. yüzyılda Çinliler tarafından kullanılmıştır. Barutun patlayıcı olarak kullanılması ancak X. yüzyılda olmuştur ve Çinliler baruta "uçan ateş" adını vermiştir.

CEVAP A

4. İlk Çağ'da Anadolu'da Hatti, Hitit, Frig, Lidya, İyon ve Urartu kültürleri ortaya çıkmış, İyonlar hariç diğerleri merkezi krallığa sahip olmuştur. İyonlar şehir devletleri hâlinde yönetildiği için Efes, Milet, İzmir ve Foça merkez değil şehir devleti statüsünde olmuştur. Hititlerde Hattuşaş, Urartularda Tuşpa, Friglerde Gordion, Lidyalılarda Sardes, devletin merkezi yani başkenti statüsünde olmuştur.

CEVAP E

5. Babiller (Amurrular) (MÖ 2100 - MÖ 539) Sami kökenli Amurrular tarafından Orta Mezopotamya'da kurulmuştur. Başkenti Babil'dir. I. Babil Devleti'nin Hititler tarafından yıkılmasından sonra MÖ 612'de

II. Babil Devleti kurulmuş ve bu devlet MÖ 539 yılında Persler tarafından ortadan kaldırılmıştır.

CEVAP B

6. Babil'in Asma Bahçeleri, II. Babil Devleti'nin kuruçusu Kral Nabukadnezar tarafından yaptırılmıştır.

CEVAP C

7. Sümerlerde ilk kanuni düzenleme Urkagina tarafından MÖ 2750'de yapılmıştır. Urkagina, kitabelerde kölelik devrine son vermek; dulları, öksüzleri ve diğer güçsüzleri koruyacak bir düzen kurmak için kanunlar koyduğunu söylemiştir. Onun koyduğu kanunların bir maddesinde rızası alınmayan köylüye ait hayvanın, bir bey tarafından satın alınamayacağına dikkat çekilmiştir. Urkagina'dan sonra Sümerlerde Kral Urnamu bazı hukuki düzenlemeler yapmıştır. Babil Kralı Hammurabi, Sümerlerin eski kanunlarından yararlanarak yeni kanunlar hazırlamıştır. Büyük bir taş üzerine yazılmış olan bu kanunlar, mülkiyet, ticaret ve ceza gibi konulara değinmiştir. Hammurabi kanunları kısaca kısas prensibine dayanmıştır. Mezopotamya'nın diğer sakinlerinden olan Asurlular da Hammurabi Kanunlarından faydalanmışlardır. Yalnız Asur kanunlarında cezalar daha şiddetlidir.

CEVAP E

8. Asurlular (MÖ 2000 - MÖ 609) Asya kökenli kavimlerle Arabistan kökenli Samilerin karışımından oluşan Asurlular, Yukarı Mezopotamya'da yaşamışlardır. Yaşadıkları topraklar tarıma elverişli olmadığı için hayvancılık ve ticaret ile uğraşmışlardır. Askerî güce dayalı bir imparatorluk kurmuşlardır. Ordusu atlı savaş arabaları, süvari birliklerden oluşmuştur. Başkentleri Ninova (Asur) olan Asurlular, Anadolu'da Kültepe, Alişar ve Boğazköy'de Karum adı verilen ticaret kolonileri (Pazar yerleri) kurmuşlardır. Bu koloniler aracılığıyla yazıyı Anadolu'ya taşımışlardır. Asurlular, tarihte bilinen ilk kütüphaneyi Ninova'da kurmuşlardır. Heykeltıraşlıkta önemli gelişmeler gösteren Asurlular kabartmaları ünlüdür. Kral Yolu'nu yapan uygarlık Asurlar değil Perslerdir.

CEVAP D

İlk Uygarlıklar - VIII

9. Afanesyevo kültürü (MÖ 3300 ile MÖ 1700) Türklerin en eski kültürüdür. Andronova kültürü (MÖ 1700-1200) Hazar Denizi'nin kuzeydoğu- sundan Ural Dağlarına kadar uzanan bölgede en geniş yayılma alanına sahip kültürdür. Tunçtan ve altından yapılmış eşyalar ilk defa bu kültür böl- gesinde bulunmuştur. Afanesyevo ve Andronova kültürleri Türk kültürünün prototipleridir.
- CEVAP C**
10. Orta Asya kültür merkezleri Anav, Afanesyevo, Andronova, Karasuk, Kelteminar, Tagar, Ural Altay bölgesi, Baykal ve Balkaş Gölü çevresidir. Kargamış Gaziantep'in ilçesi ve Anadolu'daki eski yerleşim yerlerindendir.
- CEVAP E**
11. Abakan bölgesindeki Tagar kültürü ise en gelişmiş kültürdür. Bu bölgede yapılan kazılarda Tagar kül- türüne ait ok uçları, iğne, bilezik, küpe, tarak vb. eşyalar bulunmuştur.
- CEVAP A**
12. Orta Asya ve Karadeniz'in kuzeyinde önemli uygarlık kuran topluluklardan biri de İskitlerdir. İskitler, MÖ VII ile MÖ II. yüzyıllar arasında yaşamışlardır. Yapılan kazılarda ortaya çıkarılan kalıntılar İskitlerin, Türk kökenli olduklarını ortaya koymuştur.
- CEVAP B**
13. Savaşçı bir topluluk olan ve Kafkasya üzerin- den Anadolu'ya seferler yapan İskitler, Medlerle birleşerek Urartu Devleti'ni yıkmışlar, Suriye'yi geçerek Mısır'a kadar ilerlemişlerdir. İskitler, MÖ VII. yüzyılda Avrupa ile Asya'nın batı kesiminde, Tanrı Dağları ve Fergana Vadisi arasındaki böl- gede yaşamışlardır. İskit-Pers savaşları İskitlerin Alp Er Tunga, İranlıların da Şehname destanla- rına konu olmuştur. Şehname destanında Alp Er Tunga'dan Afrasiap olarak bahsetmişlerdir. İskitler altın, gümüş işçiliğinde ustaydılar. Onlar, "boz- kırların kuyumcuları" olarak tanımlanmışlardır. Silahları ile gömülmüş çok sayıda kadın kurganı bulunduğundan, İskitlerde kadınların da savaştığı, savaşçı kadınların bulunduğu bilinen bir gerçektir. İskitler yarı göçebe bir hayat sürmüştür.
- CEVAP E**
14. Fenikeliler, Lübnan Dağları ile Doğu Akdeniz kıyıları arasındaki bölgede yaşamışlardır. Şehir devletleri hâlinde örgütlenmiştir. En önem- li kolonilerinden biri olan Tunus'daki Kartaca ile Roma Cumhuriyeti arasından yapılan Pön (Kartaca) savaşları (MÖ 264 - MÖ 146) meş- hurdur. Fenikeliler bölgeye MÖ 3000 yıllarında gelmişlerdir. Sur, Sayda, Biblos gibi liman şehirleri kuran Fenikeliler, MÖ 2500 yıllarından itibaren Mısırlılarla ticari ilişkilere başlamışlardır.
- CEVAP B**
15. Şehir devletlerine Mısır'da nom, Mezopotamya'da site, Yunanistan'da polis adı verilmiştir. MÖ 3000 yılında Kral Menes, Mısır'a tamamen hâkim ola- rak ülkede ilk kez siyasi birliği sağlamıştır. Kral Menes ile beraber "firavun" adı verilen dinî ve siyasi gücü olan tanrı - kralların yönetimi Mısır'da başlamıştır.
- CEVAP A**
16. Mısır'da toplum kâtipler, rahipler, askerler; tüccar- lar, zanaatkârlar; çiftçiler ve köleler olmak üzere çeşitli sınıflara ayrılmıştır. Yöneticiler, rahip, asker ve kâtipler soylu sınıf kabul edilmiştir. Kâtiplerin soylu sınıf sayılmasının nedeni hiyeroglif yazının okunup yazılmasının zor olmasıdır.
- CEVAP C**
17. Çok tanrılı dine inanan Mısırlılar, ölümden sonraki yaşama inandıkları için ölümlerini mumyalamışlar- dır. Matematikte ondalık sayı sistemini bulmuşlar, ilk defa dört işlemi kullanmış, "Pi sayısı"nı bugün- kü değerine yakın hesaplamışlardır. Mısırlılar geometride de önemli ilerleme kaydetmişlerdir. Nil Nehri'nin hareketlerini incelemeleri astronomide gelişmelerine katkıda bulunmuş, bu da güneş yılı esaslı takvimi icat etmelerini sağlamıştır. Firavun Mısır Krallığı'nın başındaki hükümdarlara verilen unvandır.
- CEVAP A**
18. İskenderiye Feneri Büyük İskender'in komutan- ları Ptolemy Soter Zamanı'nda MÖ 290 yılları sonunda başlamış, ölümünden sonra oğlunun hükümdarlığı zamanında bitirilmiştir. Gemicilik için güvenli bir ortam sağlamak isteyen Yunanlı tüccar Sostratus tarafından finanse edilmiştir.
- CEVAP D**

İlk Uygarlıklar - VIII

19. Aktium Muharebesi Octavianus'un komutasındaki Roma güçleriyle Marcus Antonius ve Kleopatra'nın kontrolündeki güçler arasında Yunanistan'ın batı kıyılarındaki Aktium önlerinde yaşanmış olan deniz muharebesidir. Muharebeyi kazanan Octavianus Roma'nın yegane lideri hâline gelir ve bu galibiyetten sonra Mısır'ı Roma Devleti'nin bir eyaletine dönüştürür.

CEVAP B

20. Hititlerin ilk döneminde kralın yetkileri soylulardan oluşan Pankuş Meclisi tarafından sınırlandırılmıştır. Ancak imparatorluk (krallık) döneminde Pankuş Meclisinin yetkileri azalırken kralın yetkileri artmıştır. "Tuliya" adlı bir kural ile "Pankuş" yüksek mahkeme fonksiyonuna da sahiptir.

CEVAP C

21. Babil Kralı Hammurabi'nin (MÖ 1728-MÖ 1686) çeşitli meselelerde verdiği kararlar, Babil'in koruyucu tanrısı Marduk adına yapılan Esagila Tapınağı'na dikilen bir taş üzerine Akadça yazılmıştır. Hammurabi, kendisine bu kanunları yazdırmanın Güneş Tanrısı Şamaş'ın olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla kanunlar da Tanrı sözü sayılıyordu.

CEVAP C

22. Tarihte ortaya çıkan ilk uygarlık Sümerlerdir. Sümerler din ve mitoloji ile ilgili ürünler ortaya koymuştur. Sümerlere ait Yaradılış, Tufan ve Gılgamış destanları insanlık tarihinin bilinen ilk destanları kabul edilir. Yaradılış hem ilk destan hem de ilk mitolojidir.

CEVAP B

23. Haldi Urartu Devleti'nde kabul edilen en büyük Tanrıdır. Kibele, Hitit ve Frig kültürlerinin en önemli tanrıları arasında kabul edilen bereket tanrısıdır. Hades Yunan uygarlığında ölüm tanrısı olarak görülmüştür.

CEVAP C

24. Çivi yazısı ilk defa Sümerler tarafından bulunmuş ve Mezopotamya'nın tamamında, Anadolu'nun bir kısmında kullanılmıştır. İyonlar, Frigler ve Lidyalılar ise çivi yazısını kullanmamışlar, bunun yerine daha gelişmiş bir harf yazısına sahip olan Fenike alfabesini kullanmışlardır.

CEVAP E

25. Agade (Akad) şehrinin merkez hâline gelmesinden sonra Sargon'un kurduğu devlete Akad Devleti, konuştukları doğu Sami diline de, Akadça denildi. Akad dili bütün Mezopotamya'da Sümer dilinin yeri- ne geçerek, günlük yaşamda ve ticarete kullanıldı. Sargon'dan sonra güçlü bir otorite kuran torunu Naram-Sin, kendisini "Akad'ın tanrısı ve dünyanın dört bölgesinin kralı" ilan ederek, ilk tanrılaştırılan kral olmuştur.

CEVAP B

26. Eski Asur Dönemi'nin en önemli gelişmesi, 1950 yıllarında başlayarak 1750 yıllarına kadar süren Anadolu kervan ticareti ve bunun her iki bölgede neden olduğu değişimlerdir. Anadolu, Mezopotamya kültürü, burada üretilen lüks tüketim malları ve yazı ile tanışmış, Asur ve ticarete katılan diğer kentler ise ticaret sayesinde ihtiyaç duydukları altın, gümüş ve diğer hammadde kaynaklarını sağlamışlardır.

CEVAP C

27. Kadeş Antlaşması, MÖ 1280 tarihinde, MÖ 1286 yılında yapılan Kadeş Savaşı sonunda Mısır Firavunu II. Ramses ile Hitit Kralı III. Hattuşili arasında imzalanmış barış antlaşmasıdır.

CEVAP E

28. MÖ 1200'lerde Ege göçleri ile batıdan gelen kavimlerin Hitit Devleti'ni yıkması sonucunda Güneydoğu Anadolu da Hitit şehir devletleri kurulmuş ve bu döneme "Geç Hitit Şehir Devletleri Dönemi" denilmiştir. MÖ 700 yıllarında önce Asurlulara bağlanan bu şehir devletleri daha sonra Perslerin hâkimiyetine girmiştir.

CEVAP C

29. Lidyalılar tarihte ilk madenî parayı icat edenlerdir. Lidyalılar tarafından paraya "sikke" deniliyordu. Sikke eski uygarlıklardan kalmış bir para türüdür. Altın, gümüş, bakır, nikel, tunç ve alüminyum gibi metal alaşımların karışımları ile üretilmiş olup, ilkel çağlarda ticarete kullanılan takas (değiş-tokuş) yöntemi yerine daha kullanışlı bir değişim aracı arayışlarının sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

CEVAP A

30. Mısır Ölüler Kitabı, Antik Mısır cenazelerinde okunan metinleri içeren ve asıl adı Günden Dışarı Gidenler anlamına gelen kitap Alman bilim insanı Richard Lepsius tarafından 1842'de bu metinlerin bazı kısımlarının bir araya getirilerek oluşturulduğu kitaptır. Mısır Ölüler Kitabı, İşığa Çıkarma Kitabı olarak da bilinir.

CEVAP D

İlk Uygarlıklar - IX

1. Fibula çengelli iğne olarak kullanılan bir takıdır. Tarih- te bilindiği kadarıyla ilk defa Frigyalılar tara- fından süs amaçlı kullanılmıştır.

CEVAP B

2. İlk çağlarda İran'a yerleşen kavimlerden Medler ve Pers- ler İran siyasi tarihinde önemli bir yer tutmuş- tur. Medler, MÖ VII. yüzyıl ortalarında siyasi bir güç oluşturmuşlar, Keyeksar Dönemi'nde (MÖ 625 - 585) bağımsız olmuş- lardır. Keyeksar'ın ölümünden sonra ülke içinde huzur- suzluklar çıkmıştır. Med Devleti'ne MÖ 550'de Persler son vermişlerdir. Büyük Kiros (II. Kiros) tarafından kuru- lan Pers İmparatorluğu Urartu, Manna devletini, Lidya'yı ve Krezus'un servetini ele geçirip tüm Anadolu'yu hâki- miyeti altında birleştirmiş- tir. Anadolu'yu ele geçirdikten sonra Babil'e saldırmış ve orayı da fethedip kendini Babil kralı ilan etmiştir.

CEVAP C

3. MÖ 750 yılında Polatlı bölgesinde kurulan Frigler Gordi- on şehrini kendilerine başkent yapmıştır. Frigler çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmışlar, tarımı korumak ve geliştir- mek için özel kanunlar ve kural- lar koymuşlardır. Yapılan kanunlarda tarımla ilgili ağır cezalar öngörülmüştür. Bu kanunlara göre, öküz kesenin ya da saban kıranın cezası ölüm- dür. Çok tanrılı (politeist) bir inaniş- a sahip olan Fir- gilerin en büyük tanrısı bereketli kabul edilen Kibele'dir.

CEVAP C

4. Lidyalılar (MÖ 687 - MÖ 546) Gediz ve Küçükmen- der vadileri arasında kalan bölgede yaşamışlardır. Lidya Devleti Kral Giges tarafından kurulmuştur. Devlet mer- kezi Sardes (Sard) (Manisa- Salihli) şehridir. Pers saldı- rılarına dayanamayan Lidya Devleti, MÖ 546 yılında yı- kılmıştır.

CEVAP B

5. Dor istilası, Ege Göçleri veya Deniz Kavimler Göçü ola- rak da bilinen MÖ XIII. yüzyılın sonları ile MÖ.XII. yüzyı- lın başlarında olmak üzere iki aşamada yaşanmış büyük kavimler hareketidir. Bu göçler temel olarak Dorlar tara- fından yapılan göçler ve deniz kavimleri tarafından yapı- lan göçler şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Bu göçler sonucu Anadolu istilaya uğramış, Hitit Devleti parçalanmış Ana- dolu'da Karanlık Çağ yaşanmıştır.

CEVAP C

6. Makedonya'dan İndus Irmağı'na kadar olan coğ- rafya- da büyük bir imparatorluk kurmayı başaran Perslere Ma- kedonya Kralı Büyük İskender son vermiştir. Ülke "sat- raplık" adı verilen eyaletle- re bölünmüştür. Satraplıklar, "satrap" adı verilen görevliler tarafından yönetilmiştir. Persler, Zerdüşt (Mazdaizm) dinini benimsemişlerdir. Bu dinde iyiliği "Ahuramazda", karanlık ve kötülüğü de "Ahri- man temsil etmiştir. Çok tanrılı Zerdüşt dininin tapınakla- rına "ateşgede" adı verilmiştir.

CEVAP E

7. A, B, C ve D seçeneğinde verilen bilgiler Hint uygarlığı ile ilgilidir. Kast piramidinin en üstünde Brahmanlar yer almıştır.

CEVAP E

8. Ariler, Hindistan'a gelmeleriyle birlikte "kast sis- temini" bu bölgeye taşımışlardır. Kast, meslekleri babadan oğla geçen ve aynı geleneklere bağlı bulunan çeşitli sosyal sı- nıflardan oluşan bir sis- temdir. Bu sistemde brahmanlar, din adamların- dan; kşatriyalar, raca, asker ve asillerden; vaysi- yalar, tüccar ve çiftçilerden; südralar, zanaatkâr ve işçilerden oluşmuştur. Kast sisteminin dışında kalanlar da paryaları meydana getirmiştir.

CEVAP B

9. Çin uygarlığının oluşmasında Çin kültürünün yanında Türk, Moğol ve Tibet kültürleri de etkili olmuştur. Bunun en önemli nedeni hem aynı coğrafyada bulunmaları hem de sürekli mücadele içinde olmalarıdır.

CEVAP E

10. Hindistan bölgesi dışarıdan çok fazla istilaya uğradığın- dan birçok kavim bölgeye yerleşmiştir. Bu kavimler ara- sında kaynaşmanın olmaması ve kast sistemi sonucu sınıf ayrılıklarının yaşanması Hindistan'da ulus olma bilin- cinin ortaya çıkmasını engellemiştir.

CEVAP A

İlk Uygarlıklar - IX

11. Çin'de resim, kumaş işleme, porselen imalatı, heykelticilik, çinçilik gibi zanaat ve sanat dalları gelişmiştir. Budizm, resim ve heykelticiliğin gelişi- minde etkili olmuştur. Çin mimarisi, askerî ve dinî yapılar yönünden gelişme gös- termiştir. Çin Seddi ve Budist tapınakları Çin mimarisinin en güzel örnekleridir. Çin mimarisinde ince, zarif üsluplu, birbirine geçirilmiş çatılar önemli bir yer tutmuştur.

CEVAP B

12. Fenikeliler çok tanrılı bir inanca sahiptiler. Her şeh- rin tanrı veya tanrıçası vardı. Deniz kolonici ilk devlet kabul edilir. Fenikeliler kolonilerini sömürge olarak gördükleri için Fenike kolonileri Yunan kolo- nilerinin tersine kısa ömürlü olmuştur. Fenikelilerin uygarlığa en büyük katkıla- rı, harf yazısını bulma- ları ve 22 harften meydana gelen Fenike alfabesini oluşturmalarıdır. Hellenistik kültürün oluşumunda Fenikelilerin etkisi yoktur.

CEVAP E

13. İlk Çağ'ın en güçlü denizcileri Fenike ve Roma, Orta Çağ'ın Venedik ve Ceneviz, Yeni Çağ'ın İspanya ve Portekiz'dir.

CEVAP C

14. İbraniler, Eski Çağ'da Suriye ile Mezopotamya arasın- da göçebe olarak yaşamışlar, daha sonra Filistin'e yer- leşmişlerdir. Burada MÖ 1040 yılında bir krallık kurmuş- lardır. İbrani Krallığı'nın başına geçen Hz. Davut, Kudüs şehrini kurarak başkent yapmıştır. İlk Çağ uygarlıkları içerisinde ilk defa tek tanrılı dine inanan topluluk olma özelliğiyle ayrı bir yere sahip olan İbraniler farklı coğraf- yalarda birçok devletin egemenliğinde yaşamlarını sür- dürmüşler- dir.

CEVAP C

15. Hititler, MÖ 2000 yılı başlarında Kafkaslardan Orta Ana- dolu'ya gelerek Kızılırmak boylarına yerleşerek devlet kurmuşlardır.

CEVAP D

16. MÖ 1200'lerde Ege göçleri ile batıdan gelen kavimlerin Hitit Devleti'ni yıkması sonucunda Güneydoğu Anadolu da Hitit şehir devletleri kurul- muş ve bu döneme "Geç Hitit Şehir Devletleri Dönemi" denilmiştir.

CEVAP D

17. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler doğ- rudur. Hititlerde Tanrı Kral anlayışı yoktur, krallar başrahip, baş- komutan, başyargıç olarak göröl- müştür.

CEVAP E

18. Yunan uygarlığı bugünkü Yunanistan ve Ege adalarında, "polis" adı verilen şehir devletleri şek- linde teşkilatlan- mışlardır. Atina, Sparta, Korint, Tebai, Larissa, Megara bu şehir devletlerinin en önemlilerindendir. Likya ilk çağ- larda Güney Batı Anadolu'ya verilen isimdir.

CEVAP B

19. B, C, D ve E seçenekleri İyonya uygarlığı ile ilgili doğru bilgidir. Ancak bu uygarlığı kuranlar Dorlar değil Akalar- dır.

CEVAP A

20. Antik Yunan tarihçisi olan ve "tarihin babası" sayı- lan Herodot ilk defa eserlerinde demokrasi yöneti- minden bahseden kişidir.

CEVAP A

21. Anadolu'daki ilk kanunları Hititler oluşturmuşlardır. Me- deni hukuk ve ceza hukuku büyük gelişme gös- termiş- tir. Hitit kanunları, hür vatandaşlara olduğu kadar kölele- re de mülkiyet hakkı tanımıştır. İlk kez medeni kanunun, resmî nikah anlayışının temellerini Hititler atmıştır. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur.

CEVAP B

İlk Uygarlıklar - IX

22. Urartu Devleti, Doğu Anadolu'da Asya kökenli Hurri-ler tarafından kurulmuştur. Urartuların mer-kezi Tuşpa (Van)'dır. Asurlular, MÖ 743 tarihinde Tuşpa'yı kuşatınca Urartu egemenliğine büyük bir darbe vurulmuştur. Kim-mer akınlarıyla sarsılan Urartu Devleti'ne MÖ 600'de Medler son vermiştir.

CEVAP A

23. Ege uygarlıklarının ilki Girit Adası'nda kurulmuştur. Girit en parlak dönemini MÖ 2400 - 1400 tarih-leri arasin-da yaşamıştır. En önemli yerleşim yeri Knossos'tur. Girit Krallığı'na MÖ 1200 yıllarında Dorlar son vermiştir.

CEVAP A

24. Miken şehri MÖ 2000 yıllarında Mora Yarımada-sı'nda Akalar tarafından kurulmuştur. Girit mede-niyetine Aka-lar son vermiştir. Siyasi tarihlerinin en önemli olayı Truva Savaşlarıdır. Çanakkale Boğazı'na egemen olmak ama-cıyla Truvalılarla savaşmışlardır. Savaş, Yunan mitolojisi ve ede-biyatında çok önemli bir yere sahiptir ve detay-ları Anadolu'lu ozan Homeros'un İlyada ve Odyseia adlı destanlarında anlatılmaktadır.

CEVAP B

25. Drakon Kanunları, soyluların keyfî yönetimini orta sınıf lehine düzenlemiştir. Solon Kanunları ile kölelik ve do-ğuştan gelen soyluluk kaldırılmıştır. Kleistenes (Kliste-nes) tarafından yapılan düzen-lemelerle halk meclisinin önemli bir kurum hâline getirilmesi ve sınıf farklılığının ortadan kaldırılması demokrasi anlayışının gelişmesini sağlamıştır.

CEVAP E

26. Aristoteles'in öğrencisi olan Büyük İskender fel-sefeye meraklı, filozoflara değer veren bir hüküm-dardır. Corint-h'e gelen Büyük İskender, Diyojen'i ziyaret etmiş ve bir dileği olup olmadığını sormuş-tur. O ise bu soruya "Göl-ge etme başka ihsan iste-mem." yanıtını vermiştir. Daha sonra ünlü impa-rator "Büyük İskender olmasaydım Di-yojen olmak isterdim." demiştir. Büyük İskender İmpara-torluğu döneminin en ünlü bilim adamı ise Arşimet'tir.

CEVAP A

27. Yaklaşık olarak MÖ 480 ile MÖ 450 yılları arasin-da Yu-nan şehir devletleri ile Pers İmparatorluğu arasında ya-pılan kara ve deniz savaşlarıdır. Bu savaşlar hakkında bilgilere Yunan kaynaklarında rastlanmış ve Historia adlı eserinde Herodot bu savaşları anlatmıştır.

CEVAP A

28. Ege ve Yunan uygarlığı, Ege Denizi'ndeki adalar, Yuna-nistan, Makedonya, Trakya, Batı ve Güney- Batı Ana-dolu'da yaşayan toplulukların (İyonlar- Akalar) meydana getirdiği bir uygarlıktır. Fenike Doğu Akdeniz uygarlığı ol-duğu için Ege uygarlığı içinde değerlendirilemez.

CEVAP B

29. İskender'in ölümünden sonra ülke İskender'in generalleri arasında paylaşılmıştır. İmparatorluk toprakları üzerinde üç krallık kurulmuştur. Bunlar; Mısır'da kurulan Ptolome-ler, Makedonya'da Antigonitler ve Anadolu'dan Hindis-tan'a kadar uzanan topraklarda ise Selevkoslardır. Se-levkos Krallığı'nın parçalanmasıyla Anadolu'da Pontus, Kommagene, Kapadokya, Bitinya ve Bergama Krallıkları ortaya çıkmıştır. Kilikya ise Çukurova bölgesine ilk çağ-lardan bu yana verilen addır.

CEVAP E

30. Parşömen kâğıdı Bergama'da icat edilmiştir. Parşöme-nin papirüsten farklı olarak çok ince olması ve kuruduğu zaman kıvrılması parşömenin kenarlarına tahta çakılma-sına neden olmuştur. Böylece yine Bergama'da Codex (Kodeks) denilen ilk kitap oluşmuştur.

CEVAP C

31. MÖ IV. yüzyılda Bergama'da sağlık tanrısı adına inşa edilen ve tıbbın sembolü olan yılan şeklin-deki sütunla-rın bulunduğu ilk tıp merkezinin adı Asklepion'dur.

CEVAP C

İlk Uygarlıklar - X

1. Roma MÖ 753 yılında Romulus tarafından kurul-
muştur. Başlangıçtan MÖ 510 yılına kadar Roma, krallık ile yöne-
tilmiştir. Krallık Dönemi'nde, kral ihtiyarlar meclisi tarafın-
dan teklif edilmiş, "kuria" adı verilen halk meclisi tarafın-
dan seçilmiştir. Krallık döneminde Roma halkı patriciler
(vatan- daşlardan), plepler (halk, avam), köleler olmak
üzere üç sınıfa ayrılmıştır. MÖ 510 yılında krallık yöne-
timine son verilerek Cumhuriyet Dönemi'ne geçilmiştir.
Cumhuriyet Devri'nde Makedonya, Anadolu, Mısır ve Su-
riye'yi fethedilmiştir. Roma bütün Akdeniz'e hâkim olmuş-
tur. Kuzey Afrika'ya hâkim olmak için Kartacalılarla Pön
Savaşlarını yapmışlardır.
CEVAP E
2. Krallık Dönemi'nde Roma halkı patriciler (vatan- daşlar-
dan), plepler (halk, avam), köleler olmak üzere üç sınıfa
ayrılmıştır. Patricilerle plep- ler arasındaki sınıfsal müca-
deleler 12 Levha Kanunlarının yapılmasına neden olmuş-
tur. Bu kanunlar günümüz modern hukukun temellerini
oluşturmuştur.
CEVAP D
3. Roma'da MÖ I. yüzyılın sonlarında Cumhuriyet Dönemi
sona ermiş ve MÖ 27 yılında Oktavianus (Oktavyanus)'a
Augustus (Agustus) unvanı verile- rek "İmparatorluk Dö-
nemi" başlamıştır. Oktavianus Cumhuriyet yönetimine
son vermiştir.
CEVAP A
4. Ayasofya Kilisesi, Çemberlitaş, Bozdoğan Su Keme-
ri, Yerebatan Sarayı, Augustos Tapınağı, Roma Hama-
mı ve Aspendos Tiyatrosu Romalılara aittir. Zeus Suna-
ğı ise İskender İmparatorluğu'nun parçalanmasıyla Batı
Anadolu'da kurulan Berga- ma Krallığı Dönemi'ne aittir.
Bu görkemli yapı- nın kalıntıları 1870 yılında Almanlar ta-
rafından Prusya'ya götürülmüştür. Bugün Berlin'de bulu-
nan Pergamon (Bergama) müzesinde sergilen- mektedir.
CEVAP B
5. A, C, D ve E seçenekleri doğru ifadelerdir. Ancak B se-
çeneği yanlıştır. Çünkü skolastik düşünce Orta Çağ'da
Batı Roma'ya egemen olmuş Katolik Kilisesi için geçerli
dogmatizmdir. Doğu Roma Ortodoks mezhebindendir ve
bu bölge uzun bir süre İslam tesiri altında olduğu için sko-
lastik düşünce Doğu Roma'da etkili olamamıştır.
CEVAP B
6. Yazılıkaya kabartmaları Hitit uygarlığına aittir ve Çorum
ilindedir.
CEVAP C
7. Çin uygarlığında imparatorlar "tanrının oğlu" ola- rak gö-
rülüş ve Çin devleti hanedanlar tarafından yönetilmiştir.
CEVAP B
8. Kavimler Göçü sonucunda Roma İmparatorluğu'nun top-
raklarının yağmalanması üzerine feodalizm ve skolas-
tizm ortaya çıkmıştır.
CEVAP C
9. Bizans olarak adlandırılan Doğu Roma İmparatorluğu
Orta Çağ'da; Anadolu, Balkanlar, Mısır, Suriye, Filistin ve
Kuzey Afrika coğrafyasın- da etkili olmuştur. Hellenizm
ve Ortodokslik gibi kültürel bileşenler sonucu Bizans İm-
paratorluğu, Batı Roma İmparatorluğu'ndan farklı bir si-
yasi yapı hâline gelmiştir.
CEVAP E
10. Güçlü bir devlet geleneğine sahip olan Sasaniler, Kaf-
kasya, Mezopotamya ve İran'a hükmetmiştir. Pers devlet
geleneğini benimseyen Sasani İmparatorluğu'nun yöne-
tim şekli monarşiydi.
İmparatorluğun başında Şehinşah (Kralların Kralı) unva-
nını kullanan hükümdar bulunmaktaydı.
CEVAP E
11. Temuçin, 1206 yılında yapılan kurultayda Türk- Moğol
boyaları tarafından kağan seçilmiş ve Cengiz adını almış-
tır. Boylar hâlinde yaşayan Moğollar, Cengiz Han'dan
önce teşkilatsız bir şekilde yaşa- mıştır. Moğol boyları-
nı uzun mücadelelerden sonra bir araya toplayan Cengiz
Han, istila hare- ketleri ile dünyanın en geniş kara impa-
ratorluğunu kurmuştur.
CEVAP B

İlk Uygarlıklar - X

12. 1347'nin sonunda Sicilya'da görülen veba, ilk olarak Bizans topraklarını vurmuş ve Avrupa'ya; Venedik, Ceno-va gibi liman kentleri üzerinden gir- miştir. Ortaya çıkış nedeni kesin olarak bilinmeyen bu hastalık için değişik tedaviler ve korunma yolları geliştirilmiştir. Bu salgın nedeniyle Avrupa nüfusunun neredeyse yarısına yakını ölmüştür.
- CEVAP D
13. Soruda verilen öncüllerden I. ve II. öncüle ulaşılabilir. Bizans ile Moğollar birbiriyle çağdaştır.
- CEVAP B
14. Artı ürünlerin kaydedilmesi ihtiyacı yazının keşfini ortaya çıkardığı gibi, ekonomik hayatta rahiplerin önem kazanmasını sağladığı için toplumsal tabakalaşmaya neden olmuştur.
- CEVAP C
15. Osmanlı Devleti'nde feodal düzenin olmamasının temel nedeni toprağın mülkiyetinin devlete ait olmasıdır.
- CEVAP B
16. Ribat, han ve kervansaray ticaret yolları üzerindeki mimarilerdir ve hepsi ticari hayatla ilgilidir.
- CEVAP E
17. Arasta, genellikle aynı esnaf grubuna ait dükkânların bir sokak üzerinde sıralanması ile meydana gelmekteydi. Ribatlar ise İslamiyet'in ilk dönemlerinde daha çok korunma, savunma ve askerî amaçlı inşa edilerek karakol veya orduğâh olarak kullanılırdı.
- CEVAP A
18. İlk Çağ'dan itibaren Kral Yolu, İpek Yolu, Kürk Yolu ve Baharat Yolu dünya ticaretinde hâkim rol oynamıştır.
- CEVAP E
19. Anadolu yollarının altın çağı, Pers İmparatoru Darius'un yaptırdığı Kral Yolu ile başlamıştır. Anadolu'da, Ege Bölgesi'nde bulunan Salihli civarındaki Sardes'ten başlayıp Pers İmparatorluğu'nun başkenti Sus'a kadar uzanan Kral Yolu, Anadolu yollarının belkemiğini oluşturmuştur. 2.600 km uzunluğundaki Kral Yolu'nun çevresindeki ekonomi merkezleri, Ege kıyısındaki önemli limanlara bağlanmıştır.
- CEVAP A
20. Türk ve Moğollar konargöçer, Çin ise yerleşik kültüresahipti. İpek Yolu'ndaki güç mücadelesinin belirleyicileri Çinliler, Türkler, Moğollar, Farslar, Araplar ve Ruslardı. İpek Yolu'na hâkim olan kavimler, dünya siyasetinde etkin rol oynamışlardır.
- CEVAP B
21. Türk ve Moğollar konargöçer yaşam tarzına sahipti.
- CEVAP C
22. Otokrasi, monarşinin bir çeşidi olup bütün siyasi yetkiler kralın elindedir. Monarşiden farklı olarak otokraside, yönetim miras yoluyla değil, kişiler tarafından ele geçirilmiştir. Bizans İmparatorluğu, Batı Roma İmparatorluğu'ndan farklı bir siyasi yapı hâline gelmiştir. Roma İmparatorluğu bir çeşit cumhuriyet ile yönetilirken Bizans imparatoru gücünü tanrıdan alan otokrat bir lider konumuna gelmiştir. Bu siyasi anlayışıyla Bizans imparatorları özellikle Sasani ve Hellenistik Dönem monarşilerinden etkilenmiştir.
- CEVAP D